

ГОЛОС УКРАЇНИ

Влада—Радамі!

Газета Верховної Ради України

◆ № 188 ◆ П'ятниця, 27 вересня 1991 року ◆ Ціна 10 коп.



ЗБЕРЕТЬСЯ ЩЕ НАША СІМ'Я

9 Нас запросили в гості міжна, воєнну святу своєю
любов'ю до України — Фріда Дар'явіна.

П'яті, Марію Миколаївну, 18-літньою фахівцем
забрав на роботу в Німеччину. Там вона і вишила
замик за Миколу Матвійовича. Багато наших бра-
тців вихованих з новою американською солдатів. А от
свої, рідні, на зрозуміли. Півночній усім...

Члени юрми і засланні чекими адомаї!

Фото Валерія ІНОТІНА.

ЗУСТРІЧ У БІЛОМУ ДОМІ

ВАШИНГТОН. 26. (Кор.
ТАРС Андрія Федішля).
Відносини між США і Укра-
їною, мабуть, наповнюються
новими, конкретними змістом,
хоча поки що й рано говори-
ти про офіційне визнання
США української незалеж-
ності. Саме так можна розці-
нити підсумки зустрічі, яку
мав у Білому домі Президент
США Джордж Буш з Голо-
вою Верховної Ради України
Леонідом Кравчуком. Ниніш-
ні дискусії стали продовжен-
ням діалогу, розпочатого між
США і Україною 1 серпня
1991 року під час візиту
Президента США в Київ.

Зустріч тривала майже го-
дину. І після неї глава укра-
їнського парламенту поїде-
мо, що в Овальному кабінеті
було прийнято рішення
продовжити дискусії з кон-
кретних напрямків можливого
співробітництва в економіч-
ній, науково-технічній, куль-
турній і гуманітарній галу-
зях, але вже на рівні експер-
тів. За словами Леоніда Кра-
вчука, на цих консульта-
ціях буде «викладено кон-
кретні пропозиції та пози-
ції», про них буде
повідомлено Президентом
і після цього вже будуть
прийняті конкретні рішення.

Україна, зокрема, заціере-
вана в одержанні американсь-
ких кредитів, допомоги в га-
лузі сільськогосподарства,
здійснення комерсії. Без ці
питання, сказав Л. Кравчук,
було поставлено на зустрічі.

Мова йде про безпосе-
реднє співробітництво, інтерес
України, економічні інтерес-
и, інвестиції, кредити,
тобто про те, що необхідно
для піднесення економіки, —
підкреслює Леонід Кравчук.

Він запросив Прези-
дента США відвідати Укра-
їну з офіційним візитом у
зручний для нього час. За-
прошення було прийнято з
адакцією.

Відповіддю на запитання
репортерів, Леонід Кравчук
сказав, що він ентузіастично у
позитивних результатах ре-
ферендуму в питанні про не-
залежність України, який має
відбутися 1 грудня 1991
року.

Президент США особисто
поцікавився позицією Укра-
їни щодо ядерної зброї. «На-
ша позиція полягає в тому,
що Україна має бути без-
ядерною державою і готова
брати участь в усіх дого-
дах і угодах, що стосуються
ядерної зброї», — сказав
Л. Кравчук. — Україна вже на-
мір спряяти якомога швид-
ше ратифікації між укладе-
них угод щодо ядерної зброї
між США і СРСР. Україна
вступила за те, щоб ядерна
зброя була під одним цент-
ральним контролем, щоб на
карті світу не з'явилися нові
ядерні держави, що могло б
дестабілізувати обстановку.
Україна проти перевезення
ядерної зброї з однієї ре-
спубліки в іншу».

Леонід Кравчук також
попідкреслює, що при обговоренні
питання про відносини між
центром і республіками, у-
кравська сторона займала, що
тепер «комплімент лише осно-
вний підписи між республі-
ками, в проблема політич-
ного союзу — це вже зовсім
інша справа».

У Вашингтоні Кравчук та-
кож зустрінувся з керівни-
цтвом Конгресу США, а по-
тім їм'їрувати у поїздку в
Чикаго і Бостон.

В ІСТУТАЮЧИ вчора в
керівництві Мовлені,
Президенти республіки
Мірна Сигурт заявила, що
ситуація в Придністров'ї
вимагає з'їїд контролю.
Він категорично відмі-
няє вимоги даних членів
президії «жорестати-
ти силу для наведення
порядку в Придністров'ї».
Щодо замиру прем'єр-
міністра Румунії П. Рома-
на «про готовність Ру-
мунії до об'єднання з
Молдовою», Мірна Сиг-
урт висловила подячуван-
ки.

П РЕЗИДЕНТ Грузії З. Гам-
сахурдіа на внімчовас
завдання в республіці
президентського пре-
дління. Ця можа статися,
— сказав він, — якщо
депутати Верховної Ра-
ди, які підтримують пут-
шчистів, покинуть парла-
мент, після чого його,
очевидно, доведеться
розпустити.

Б ЛІЗЬКО свам тисяч
націоналістичної Ісфари вна-
мали надворі Голові
Верховної Ради Таршини.
Стану Р. Мобіуза. Вимоги
старі: розпуст «прокору-
містичного» парламенту,
«відставка названнооб-
раного Голови» Верхов-
ної Ради, распустили
Р. Мобіуза, відміна над-
звичайного стану».

Володимир КРИЖАНІВСЬКИЙ:

НА ЩИТІ УКРАЇНИ МАЄ БУТИ ДВА СЛОВА — МИР І ДОБРОБУТ

3 У Москві приступили до роботи повноважні
представники України у Російській Федерації
народний депутат Володимир Крижанівський. Ше-
трихав формування команди, вирішення органі-
заційних питань, але інтерес до нашого посла (як
поки що неофіційно називають Крижанівського)
з'являється з першого дня і політичні дії, і ді-
лові люди, і зарубіжні журналісти. Напередодні
презентації в повноважних представників Укра-
їни в Московському офісі зустрілися наш корес-
пондент.

11

Петро АРСЕНИЧ:

ВИСТУПАЛИ СТРІЛЬЦІ СІЧОВІЙ...



7

Чи здасься реальна воєнний переворот у 1991 році? Чи позначилися події трьох сиринських днів на політичному житті України? Чи виправдала позачергова сесія Верховної Ради наші сподівання?

ГОЛОС України

Засновник —
Верховна Рада
України

Адреса редакції:

252047
Київ, вул. Нестерова, 4

Телефони
редакції газети:

Приймає: —
44-92-11
Відповідальний
секретар: —
44-72-63

Знаходиться поручістю
441-84-42, 224-72-54
(телефакс)

ВІДІЛИ:

парламентський —
441-84-52,
441-85-64,
літві — 441-82-85,
441-20-61,
економіки — 441-83-07,
вгвардії — 441-84-10,
літературний —
446-91-20,
оздоров'я —
441-88-06,

соціалістичні питання —
441-83-05,

екології — 441-88-59,

культури — 441-86-44,

спорту — 441-88-08,

інформаційна —
446-61-13,
441-86-20,

історії України —
441-88-62,

письменні питання —
441-88-52,
редакції — 441-89-44,

бухгалтерія —
441-84-08.

Републіки
не розповсюджує
і не повертається.

Індекс 60955

Тираж 156.200

Передплата ціна в рік
19 грн 80 коп.

Газета виходить
3 рази на тиждень.
У авторів на 5 сторінок
перший тираж,
а потім 1 тираж
на 16 сторінок.

ПОПІТКА НА МИ

ЯК КАНАДА
РОЗДАВАЛА
ГРАВЦІВКУ

Звітку про можливий візит Голови Верховної Ради України Леоніда Кравчука до Канади кленового листа є один з перших допис канадським українцями. Складалося так, що свою першу інформацію для емоційного гостя «Української асти», в якій працював у червні — серпні цього року, я підготував ще в літку, щоби не перетинувати повітряний кордон Канади. Передувала цьому поїздка в аеропорт Гейндер на острові Ньюфаундленд. І розмова із першим заступником Голови Верховної Ради Іваном Плющем, котрий разом з колегами по парламенту Юрієм Кітченченком летів до Торонто на запрошення тамтешніх українських підприємиць. Уоринг мене, Іван Степанович поспішав і по добродуш, як, мабуть, повіби себе з кожим знайомим. Але, Іваном Плющем так відійшло від рідної землі (а ми обоє — депутати Київської обласної), і ми з ним поїхали до Канади. Поїхав до Канади Леонід Кравчук. Шлило тоді, однин, не про офіційний візит українського керівника до Канади, а ширіше — про ділову (як, може, роздувалася) поїздку, бо тодішній мінжоруду урядів найбільших західних країн до «української проблеми» не дозволяв розраховувати на його багачу. Іваном Плющем так відійшло певна роль у підготовці цього візиту.

Редатор «Української асти» Марко Левицький, поїхав канадців з надзвичайно чутливим і широким інтересом до інших питань на землі його багачу. Але, Іваном Плющем так відійшло певна роль у підготовці цього візиту. Редатор «Української асти» Марко Левицький, поїхав канадців з надзвичайно чутливим і широким інтересом до інших питань на землі його багачу. Але, Іваном Плющем так відійшло певна роль у підготовці цього візиту.

Не випадково так детально усе це розповсюдило і змушений ввадати до всьляких відступів, без яких не зможе охарактеризувати значення візиту Л. Кравчука Канади. Спершу про почини роздавання читачів самостійної газети. У нас звичайно Плющем мало б величезний резонанс. Коментуючи начерк нового Союзу договору, текст якого з'явля-

ся за океаном швидко, між українських газет, Іван Степанович недовго залишався. «При такому протесті, що нам запропонуємо сьогодні, я належу до тих сил, які кажуть: «Ні!»», — сказав він. А якби відбувся новий референдум, уже з трьома запитаннями, як було на Голландії, в Берліні (тобто в виключно запитання про незалежність України), то більшість людей, на його думку, проголосували б за відокремлення республіки від Союзу. Було це сказано тодішнім членом ЦК КПУ ще в червні.

Але там не могла вповні оцінити вагу цих слів. Для майже мільйона канадських українців довгою незалежності Великої України — історична невідомість, сумнівається в якій може кілох що слівця і дивувало їх зовсім не те, що офіційні представники влади з числа комуністичної партії не могли в повній мірі оцінити вагу цих слів. Для майже мільйона канадських українців довгою незалежності Великої України — історична невідомість, сумнівається в якій може кілох що слівця і дивувало їх зовсім не те, що офіційні представники влади з числа комуністичної партії не могли в повній мірі оцінити вагу цих слів.

Підлягає журналістській практичній в Канаді переконала мене в тому, що такі підозри серед української діаспори мали місце. На одній з сторінок «Української асти» помістив оголошення про мою лекцію «За сучасний Чорнобиль».

Економіст і статистик «Не виколоті б власне око» (точна зору київського журналіста на політичну ситуацію в Україні, в якій я викав свою думку щодо реагування канадських українців на візит Голови Верховної Ради України). Розумію, серед української еміграції ставлення до Голови ВР неоднозначне. І все ж рідко б не відчувати його візит. Никих похвеш не слід виявляти особистості Кравчука, але не обидва нелюдима повага до його титулу. Не Горбачову ж представляти інтереси України в зносинах з іншими державами. Мінжоруду громадськості повинна знати, що республіка має свій уряд, що керівники і адміністратори свої справи без «допомоги» Москви. На жаль, зараз це один з небагатьох способів утвердження нашої України як окремішньої держави в очах світу».

Після легкого жіночого середніх літ, являю не випадковий слухач, чимто пошканив Світа, кому я виступав у залі мельнічків, а не багачерів (останній відвідав мене до одержимих і неспокійних юрті за самостійність України).

раїни, допоясуючи мільйонами (у неоподаткованій), а потім багаточисленно додала: «А ось тут, собача і зарплата. Старає так, що навіть статті збігає за приїздом до Канади голови Міжпартиїної Асамблеї Юрія Шухевича, мажоритарного політика в Канаді. Я ж, аналізуючи розстановку сил на українській політичній арені, переконував членів посапарламентський шлях боротьби за незалежність України (шлях Міжпартиїної Асамблеї) не настільки популярний у масі, як задрється за океаном. Вільше того, ширше розмежування між мене і найближчих опозиційними партіями, що волють бути партіями парламентського типу і дорядка майданів на Верховній Раді (включаючи радикальну УРП).

І ще один необхідний відступ.

У переконуючому залі Юрія Шухевича дає нещадну оцінку діяльності українського парламенту. Середній Звичка демократів з партотарками. Слід говорити вже не про групу «239+1» (комуністи підлягає 449-1» (всіх Верховна Рада на чолі з комуністами мінус Степан Мухар). Бачуючи Шухевича, офіційна влада була і в окупційною, а справно свободу слід добувати «знизу» силою нас, не протоплюючи нову державність, а відновлюючи вже колись проголошену, але розтоптану імперським баченням. Серпневий поділ СРСР це підпорядковує точку зору Юрія Шухевича. Після Акти про незалежність Міжпартиїної Асамблеї, як відомо, визнало припустимість і парламентського шляху до реального суверенітету.

Зараз батуту допроси. І все ж, тоді, на тому людському зібранні, де раз пораз проколується хвилюючий після виступу і достовірні слівця, але мігніть мігніть (свого часу ці люди апелювали до світової громадськості, одержимі боротьбою за примирення довготривалого політичного увалення Юрія Шухевича), мені подумалося, невеликим баченням Леоніда Кравчука візит до Канади. Зайдеться не один десяток наших законних «єдинокровних» мільйонів, що цілком плакат «Поступитись місцем!».

У подальшому не раз це був сльозам сльозочок про те, як слід реагувати на приїзд Кравчука. На всьляких нових українських майданів «Розум» у СРСР Спалдник української Культури (Альберта) вивало зустрітися з

одним із керівників Конгресу України Канади — ор ганізації, під дахом якої об'єдналися всі українські громадські організації його думкою і почу: «НУК участі в цьому не братиме». Ажме візит несподіваний, не на задряд канадського уряду. І тому підлягав українським організаціям щодо зустрічі з Кравчуком не додали б результату. Це справляло так. Але мені здалося, що послання на канадський уряд — своєрідна паличка виручачка.

Як ми вже знаємо з повідомлення інформативних, це офіційні прийоми. Прем'єр-міністра Брайана Малруні та інших високопосадовців осіб Канади делегація України 23 вересня зустрічалася з представниками українських організацій Канади кленового листа. В інтерв'ю журналістам бачу, що Леонід Кравчук відзначив виняткову гостинність канадців: «Я переживав, що розмови будуть швидко, але не думаю, що вона буде такою сердечною».

А швидко й ті, які, які мій колись секретар і це офіційні прийоми. Прем'єр-міністра Брайана Малруні та інших високопосадовців осіб Канади делегація України 23 вересня зустрічалася з представниками українських організацій Канади кленового листа. В інтерв'ю журналістам бачу, що Леонід Кравчук відзначив виняткову гостинність канадців: «Я переживав, що розмови будуть швидко, але не думаю, що вона буде такою сердечною».

А швидко й ті, які, які мій колись секретар і це офіційні прийоми. Прем'єр-міністра Брайана Малруні та інших високопосадовців осіб Канади делегація України 23 вересня зустрічалася з представниками українських організацій Канади кленового листа. В інтерв'ю журналістам бачу, що Леонід Кравчук відзначив виняткову гостинність канадців: «Я переживав, що розмови будуть швидко, але не думаю, що вона буде такою сердечною».

А швидко й ті, які, які мій колись секретар і це офіційні прийоми. Прем'єр-міністра Брайана Малруні та інших високопосадовців осіб Канади делегація України 23 вересня зустрічалася з представниками українських організацій Канади кленового листа. В інтерв'ю журналістам бачу, що Леонід Кравчук відзначив виняткову гостинність канадців: «Я переживав, що розмови будуть швидко, але не думаю, що вона буде такою сердечною».

Віталій ШЕВЧЕНКО,
журналіст, депутат
Київської обласної Ради.
Торонто — Едмонтон —
Київ.

«НОВИЙ
ФЕРМЕР»

Заснував його американський бізнесмен Роберт Родейл. На жаль, він загинув — його машина по дорозі в Шереметівському порту під колеса КАМАЗу.

Тираж близько 50 тисяч. Друкується у Фінляндії. Це, звичайно, має свої слабкості, але ж наші люди граємося в «оромелі»!

— Усе це так. Хоча сьо-

годині але для нас «забуток» видання — не дивина. Але ж це дуже обізнано тираж журналу. До речі, як це зазвучало?

— Справді, тут мені нічим вас переконувати, бо вже сьогодні розумію, що потенційних передплатників значно більше від тиражу. Має бути, тому, що, окрім внутрішньої інформації, ш-

роко представляючи зарубіжним читачам та їхніх оглядачів-агенти. А спробувати передплатити «Новий фермер» можна, зателефонувавши по міжкомуністичному телефону: 165-36-54.

На цьому можна було б і закінчити, якщо не одне «але». Дотепер не досконалий журналіст, часом скромно мовить про Україну. Можна, звичайно, образитися. Та чи не розумієте було б цікаво про свій український краєзнавчий?

Віктор КОСТЯЧУК,
Юрій ІВАНЮК.

«Негр-
страдний
абсурдизм
ство пле-
літь і т.
сотні ро-
ужилися
вують».
Чи усві-
людина
ка хімі-
нення
ченим у
лом ч
уки? А
яке?». Сьог-
Всесвіт-
фесіаїзм
Тель-Ав-
чому
країн
Певно
ці Нор-
живуть
календ-
гу світ-
ги у
ми
ту
зидент-
рали
Кандид-
біля
жили
тримати
ми,
ка від-
рувати

акти, біль, надія

ВАЖКО

...правду: підтримував. ...що коли у ...депутатк- ...обласної та ...оставили ви- ...голова Ра- ...випустці) не- ...есією для

оцінку подій, Скротинський снізав: — Почекаємо: ось-ось з'я- виться голова...

Сергій МЕЛЬНИЧУК, власний кореспондент «Голосу України». Рівне.

ПЕРШІЙ ЛІНІЇ

...зусили фак- ...наційні захо- ...остались що- ...цінного орга- ...народних ...аючих на ...газети, що ...огою загаль- ...редакції від- ...астину прмі- ...телефонн. ...оти цього

свавілля Мінюла Мостовкч виннав у відкритому листі до головок і депутатів міської Ради. Правда, зараз неясно, хто відповідатиме Мостовкчу? Адже до порядку денно- го сесії міськради, яка про- ходить нині, увійшло пита- ння про довіру її голові Олек- сандру Махмудову...

УЦАІ.

ИЖУЄ НАС



...ртерів. ...наційний Сте- ...ставник фі- ...а і стоін- ...аційних тур- ...і розміщен- ...се ж про- ...усі стейди. І ...у нього вже ...які зав'я- ...сунки ще під ...зиту «Войме- ...А зараз на ...авлено не 26, ...2 німецькі ...фірми, ...кевич, одні з ...рми «Воймер» ...енді сказав: ...дуже уваж- ...змінам на ...ваші еконо- ...не дуже ста- ...бізнесменн ...залежна Ун- ...на широкій ...гнітства. Мало

хто розраховує на швидкий успіх. Головне — підписати протоколи про наміри, домовитись на майбутнє, а воно в Україні перспективне. І тому нам прийшло було їхати сюди. Бізнес зближує нас, а кажемо: до тільки ділових людей, а й народи.

— Думаю, що в жовтні, коли ми організуємо третю виставну-ярмарок, з Польщі приїде ще більше ділових людей, — сказав Степан Ма- зур. — Тому ми не прощає- мось, а кажемо: до нових зустрічей у Києві. Думаю, що співробітництво принесе ко- ристь українському народові, і у наших магазинах з'являть- ся те, що є вже у Польщі. Тож запрошуємо на виставку.

Олександр ВОЛОДИМИРІВ.

Фото Петра ВДОВИЧА.

духовні

АГОГА

...то після Жовт- ...Президент ...ейської нуль- ...ХАМА пан ...рибув на фес- ...передачу си- ...рам найтуман- ...подібним ак- ...адійської вла-

ди. Пан Рескін взяв також участь у відкритті пам'ятни- ка євреям — жертвам фа- шизму і здійсненні обряд у си- нагозі. На думку гостей, які прибули на фестивалі з різ- них міст України, а також Москви, Ізраїлю, Канади, фестиваль має стати тради- ційним.

Ніна ПТАШКІНА.

Кіровоград.

АНТА ШМІДТА

...агу — ...що у спін- ...можна знай- ...ради Куликов- ...так суб'єктив- ...складені. У ...магазинах ...46, взуття- ...одержують

свої мізерні пайки 1700 ін- валідів війни і майже стіль- ки же ветеранів партії, а то- чніше ті, кого називають ко- ліншніми номенклатурника- ми. Вонк «виборили» де- право не на полях битв, а в службових кабінетах. Засту- пник головок Херсонського облвиконкому М. Калінічев, до якого двічі звертався І.

Телеграфним рядком з Полтави

ОСТАННІЙ БИТВІ — 50 РОКІВ

В урочищі Шумейково- му відбувся мітинг, при- свячений 50-річчю остан- ньої битви Південно-За- хідного фронту. У верес- ні 1941 року тут полягли, обороняючи «Зелену фортецю», командуючий фронтом М. Кирлонос, начштабу В. Туликов, член Воснарадн М. Бур- миштенко, командири, солдати.

КОСІННЕ ЗОЛОТО

На батьківщині поета- піснера Дмитра Луценка в селі Березова Рудка Пирятинського району пройшло свято ліси «Осинне золото». Самоді- яльні художні колективи Полтавщини, а також гості з Києва ашанували пам'ять автора «Мамин- ної вишні», «Фронтви- ків», «Біпади про бр- терство», відкрили кімна- ту-музей поета-воїни і громадянина.

СТАНЕМО ВЕГЕТАРІАНЦЯМИ

На 1 вересня погоди- в савиней у господарствах області зменшилися ло- рівники з відповідним періодом минулого року на 82,9 тисячі голів. Як- що цього процесу не зуп- нити, полтавці мають реальні шанси стати ве- гетаріанцями.

МІСЬКОМ В ЕКСПОЗИЦІЇ

Найбільше, мабуть, ло- радіпи ліста закриття Полтавського міського партії місцеві дітпани. Ім передано старовинні приміщення — під школу містства.

ВЗУЄМО ВАЛЯНКИ

У раду дефіцитів ва- панки стоять поруч з дубляниками, «відниками», іншим заморським кра- мом. Щоб хоч який зменшити напругу, на Кобеляцькому філіалі Лубенської ковадо- ло- стової фабрики освоїли їх вилуск. До кінця року місцеві майстри відва- няться у роздирну ме- режу не менше 150 ти- сьч пар.

УМІ ВИБЧАС УКРАЇНСЬКУ

Умі Сен — жителя Кенегалу. Вільно володіє англійською, французь- кою, іспанською, арабсь- кою, рідною і трішечки українською. На зустрічі із своїми ровесниками в селищі Чорнухи (куди во- на прибула за приватним запрошенням) сказала кілька фраз українською. Зате лообіцяла, що до наступного року, коли во- на знову приїде, добре освоїть нашу мову.

Григорій ГРИНЬ, власний кореспон- дент «Голосу Ук- раїни».

Клепачов з питанням, коли ж розберуться з «мертвими душами», чіткої відповіді не дав.

М. Калінічев: Справді, треба вирішити це питання, принести списки у відповід- ність із законом. Подумаємо, як це зробити. Поки що ру- х до цього не доходить: за- бирає час овочева кампанія. **Іван КАЛІНИЧЕНКО**, власний кореспондент «Голосу України». Херсон.

НА ЧЕСТЬ СЛАВНИХ СИНІВ УКРАЇНИ

До 370-річчя Хотинської битви

Напередодні події

Тоталітарна комуністична ідеологія намагалася витравити цей нееларесичний факт з нашої національної історії. Нас упродовж багатьох літ осліплювали фальшивими іс- тинами, щоб ми не могли з гідністю «прочитати тую спа- ву».

І ось настав час для вел- ного лошанування звитяжців. Як повідомив голова оргкомі- тету по проведенню урочи- стостей з нагоди 370-річчя Хо- тинської битви, заступник го- лови Чернівецького облвикон- кому, лисьменник В. Фольва- рочиний, святкові заходи на Буковині відбудуться 28 та 29 вересня. Їх центром стане наддністрянське місто Хотин, де мали місце згадані істо- ричні події. Палітра свята роз- майта і насичена. Під стінами

Хотинської цитаделі відкри- сться пам'ятний знак на честь славних синів України, геть- мана Петра Сагайдачного. По- тім свято перенесеться на міс- цевий стадіон, де відбудуть- ся великі театралізовані ко- зацькі ігри, виступи фольк- лорних колективів. Увечері при смолоскипах буде освя- чено курган козацької слави. Одночасно в Хотині відбудеть- ся науково-теоретична кон- ференція, присвячена знамен- ній даті.

Буковинці щиро запрошу- ють на свято гостей з усієї У- країни. У Хотині для приїжд- жих розбито наметова містеч- ко над Дністром, буде, як мо- ванься, хліб і до хліба.

Василь БАБУХ, власний кореспондент «Голосу України». Чернівці.

Оце так!

ПАРТКВИТОК

У... ТЕАТР ІЛІЧА

У Дніпропетровську зу- пинки міського транспор- ту та ларьки зразковим: огорожені: в гур- тожитку хіміко-технологі- чного інституту, що по проспекту Гагаріна, 35, кімната 702, скуповують- ся партквитки членів КПРС. Можна пролонгу- вати вк оптом, так і роз- діб. Вдалося з'ясувати: скуповує квитки студент- третьокурсник інституту Євген Мурашкін на зомо- влення знайомого худож- ника, задум якого йому достеменно не відомий. Знає він лише те, що художник скуповує квитки для оформлення власної виставки лопотен, що від- кривається незабаром у театрі... імені Ілліча. Кра- сива ціна за червону кни- жечку — десять-п'ятна- дцять карбованців (залеж- но від стажу), і накидати локулець не погоджуєть- ся. Коли йому запропо- нували квиток коштинсь- ко другого секретаря од- ного з райкомів лартії, він погодився дати лише 25 карбованців.

Микола НЕЧИПОРЕНКО, власний кореспон- дент «Голосу Ук- раїни». Дніпропетровськ.

Коротко

ЗМЕНШАТЬСЯ ЧЕРГИ ЗА ХЛІБОМ

Представники Ужго- родської міської Ради і ниредгазської фірми «Бо- гонд імлекс» (Угорщина) підписали протокол про намірн створити в облас- ному центрі лікарню. Борошно та інші компо- ненти, обладнання буде поставлено угорським лартнером. Планується, що на цьому підприєм- стві буде вироблятися близько 15 найменувань виробів вищої якості.

Олександр ЯРОШ. Занарпатська область.

Дітям Чорнобиля СМАЧНА МАГАДАНСЬКА БРУСНИЦЯ

37 діжечок з брусницею і 500 кілограмів червоної рибки — такий «спецвантаж» прибув цими днями з Мага- дана до Києва. А спеціаль- ний він тому, що призначе- ний маленьким пацієнтам лі- карень Кнівської області, яких торкнулися великі чо- рнобильські біди.

— І перший при- їзд до Києва, — розповів ге- неральний директор Далеко- східного філіалу центру «До- помога російському Чорноби- лю» В. Брисюк. — Хоча в нашій назві й присутня гео- графічна ознака, але ж Чор- нобиль — насамперед укра- їнська, зокрема київська зе- мля. Минулого року мага- данці передали дітям брус-

ницю й червону ікру. Тепер — ягоди і рибку.

До речі, багато трудових колективів самі пропонують таку допомогу. Наприклад, нині держпромгосп «Ювілей- ний» з Магадана передасть 200 кілограмів червоної риби для пацієнтів обласної дитя- чої лікарні, що в Воляці. Формували наш вантаж та- кож магаданські моряки, школярі, які самі збирали брусницю...

Серед адрес, на які від- правлена така смачна допо- мога, — Поліське, Іванків, Бородянка, Віла Церква, Згурівка та інші міста Київ- щини.

Зоя ШАРИКОВА.

Не вірте! Переконаєтесь...

КАНДИБА — ПРЕЗИДЕНТ. АЛЕ ЕКСТРАСЕНСІВ

«Нетрадиційна медицина», «традиційна медицина» — абсурдні назви того, що люд- ству плекало десятич тисяч- оліть і того, що живе янісь сотні років. Утім, ці назви ужилися й нікого вже не ди- вують. Що це? Перебудова? Чи усвідомлення того, що людина — не просто сполу- ка хімічних речовин? Зник- нення страху бути звинуваче- ним у взаєминах із дияво- лом чи спіралі розвитку на- уки? А, може, коло? Тоді яке?

Сьогодні штаб-квартира Всесвітньої асоціації професійних екстрасенсів — у Тель-Авіві. Важко сказати, чому «нетрадиціоналі» 87 країн обрали саме Ізраїль. Певно ж не тому, що на річ- ці Йордань біля гори Хоркв живуть і понкі за місячним налендарем і вірять, ніби дру- гу світову війну виграла йог- ни у поєдинку із спецліста- ми гітлерівського інститу- ту езотеричних знань. І пре- зидентом своєї асоціації об- рали Віктора Михайловича Кандибу зовсім не тому, що біля Хорива над Дніпром жили колись козакки, котрі зміли заговорювати кров, тримали під водою годкна- ми, гіпнотизувати-чарувати на відстані, пророкувати-ча- рувати тощо. Це все вже бу-



ло. А Кандибу обрали за єдиним серед професіоналів принципом — за те, що дав правдавньому мкстєтству нову силу. Саме про це свідчили результати голосування. За Джуну голосів було подано у кільканадцять разів мен- ше.

Нині президент Всесвітньої асоціації професійних ек- страсенсів разом з Міністерст- вом охорони здоров'я Союзу та Україн прагне відкрити в Києві уніальний інсттут нетрадиційної медцини. А, може, традиційної?

Ігор ШРАМКО.

На фото: Віктор Кандиба. Фото автора.

МИХ

Власне, вийшов із буття, сту- шлах до публікують- ще дапекз- чили світ- навіть попі- кової стат- дбання цьо- ка нашого- ються вист- еві з'явила- Грушевськ- рова).

Сьогодні роко відзи- ження сво- — 125-річч- ив.

Вагомим ванна лам- го стали й- ив: збірка М. Груше- роки, внда- ше. Збірку кі українці- випустило- ства «Зна- да, що не- ражем — кіа, а рози- швидко — автором, та- писав дуже

ОРК

Збірка С- щим. 2:2- матч чемпі- ов, стадіон- вересня. С- (Югославі-) СРСР. Че- Кульков, І- цов, 24), Михайлич- Алейников, аній (Юран, Угорщина- (Дуро, 42), Лілчеї, Лім- ренц, Козм- тарі, Ковач- Голкі: Кіп- мов (41, з- кіс (48).

СРСР Норвегія Угорщина Італія Кіп

Багато х- чна радис- реможноу- який лрні- ний турнір- ді, перемо- робила 6- команди- зеловітної- виконаним.

Але угор- атратна б- битися до- прибула до- кого баже- могу супе- Кальмена- чого не ад- ніше—у бу- чі і решті- відбіркової- ти ворота- го Союзу.- рота лісія- мейнтого- бив Йожеф- свою коман- купи, здав- ось загроз- ремогн го- Наша ко- ре діяпа- лученого- хукику. Ала- зяквід за- ристані м- рувала до- зодн, коли- бити Олек-

ЯК ОЦІНИЛИ ПУТІ НАШІ РОМАДЯНИ?



Україна робить перші кроки до утвердження своєї самостійності. Ужк звучить о 6-й ранку мелодія визвольного гімну «Ще не вмерла України», сльозо-жовтий прапор дозволено використовувати в протокольних заходах до прийняття нової Конституції України, у житті має бути закріплено національний символ, прийнято Закон про підприємства, установи та організації соціального підприємництва, що розташовані на Україні, уже Ді Замальний надає Україні, завдяки льому селі, фермерів та організаторів аграрного землі. Цим, й іншим, процесом не змогли завадити путінці, а хто знає, може, це був останній давінок, який у деного пробудив громадянську свідомість, відкрив очі на суспільні лиха, а також на «хто є хто».

Як сприйняли громадині Україну після вінісованого перевороту, як оцінили результати роботи позачергової сесії? Не ці та інші запитання дає відповіді опитування, проведені групою соціологічних досліджень при Секретаріаті Верховної Ради України.

Для початку повернемось у 1990 рік. У журналі «Соціологічне дослідження», № 8 за 1991 рік надруковано доповідь академіка Г. Заславського, як називається «Соціалізм, перетворення на общественное мнение». В ній вона вбачає три тріантри, по яких може надати розв'язати нові суспільство.

Перша — повернення його до попередньої соціальної структури в системі суспільних відносин, що відповідає інтересам рванційної частини партійно-державної бюрократії, не ривнучає воєнно-промислового комплексу і, можливо, торгової нафті; головне тут полягає в неспроможності забезпечити ефективний економічний розвиток і вирішити усі-домогот суспільством проблеми. Тому він може здійснюватися лише через воєнний переворот, введення надзвичайного стану та політичних репресій.

Сторона державного перевороту провалася. Як респонденти оцінили такий хід подій?

Позитивно — 82 відсотки;
— скоріше позитивно — 14 відсотків;
— скоріше негативно — 3 відсотки;
— не змогли відповісти — 18 відсотків.

Наступне запитання важливе тим, що воно пропонує розв'язати референдум, який відбувається 1 грудня. Як ставляться респонденти до створення самостійної Української держави на основі Акта проголошення незалежності України?

Підтримують — 59 відсотків;
— скоріше підтримують — 15 відсотків;
— скоріше не підтримують — 5 відсотків;
— не змогли відповісти — 14 відсотків.

Це одне запитання, з урахуванням

Наведено подібний розвиток задалася маломовирини. Так, у вересні 1990 року його аважали досить реальним лише 19 відсотків опитаних, а малоревальним і неревальним — 52 відсотків, не змогли відповісти 29.

Разом з тим, відповідаючи на запитання про те, кого найбільше на вистачкє радикальним владі у 1990 році, 53 відсотки опитаних вказали на «відсутність реальної влади в країні». Збільшуватись частка тих, хто хоче «четвертої руки» і порядку. Вже в середині грудня 1990 року назвали асоційним переворотом можливим і ймовірним 32 відсотки опитаних, маломовирині і неймовірним — 41 відсоток, на змогли відповісти 27. А це означає, що за три місяці частка осіб, які серйозно ставились до ідеї перевороту, зросла в 1,7 рази. Цивилизм є діві про ставлення людей до такого варіанту розвитку. У вересні 1990 року «мозговити» та «сирішні позитивна» ставлення до перевороту висловили 17 відсотків, «нагнати» та «сирішні негативні» — 56, не змогли відповісти 28. У грудні ж співвідношення між позитивним та негативним ставленням відповіло 22, 60 і 18 відсотків. Як бачимо, частка прихильників перевороту, який зможе покласти край не тільки «бездоду», а і самій парабоду, немала і має тенденцію до зростання.

Серпневий поділ засідання, що у своїх прогноті Т. Заславського мало рещю, ревінції сил і хотін попернути країну до диктату, але, слава богу, це їм не вдалося.

Тепер повернемось у вересень 1991 року до соціологічного опитування, проведеного з 9 по 15 вересня групою соціологічних досліджень при Секретаріаті Верховної Ради України щодо ставлення громади до політичних подій після спроби державного перевороту.

Заключує секретаром соціологічної інформації Івеса ЛАНОВСЬКА.

кості опитаних 8 відсотків членів НПСР, 4 інших партій, 84 — безпартійних. Чи задоволені респонденти результатами роботи позачергової сесії Верховної Ради України та її Президії після провалу спроби державного перевороту?

Задоволені — 15 відсотків;
— скоріше задоволені — 18 відсотків;
— скоріше не задоволені — 18 відсотків;
— не задоволені — 17 відсотків;
— не змогли відповісти — 33 відсотків.

Таким розподіл відповідей свідчить про те, що громадяни України поклали більш надії на роботу парламенту.

А що саме завважа, на думку опитаних, швидкий розвиток? Некомпетентність частини депутатів — 49 відсотків;
— нерішучість керівництва

за Верховної Рад — 37 відсотків;

— консерватизм члених депутатів — 32 відсотки;

— тиск на депутатів з боку політичних партій, угруповань — 28 відсотків;
— те, що багато депутатів поєднує парламентську діяльність з виконанням службових обов'язків — 19 відсотків;

— тиск мітингів, демонстрацій, страйків — 17 відсотків;

— надійний радикалізм частини депутатів — 13 відсотків;

— інше — 4 відсотки.

Як бачимо, майже половина опитаних вказує на роботу позачергової сесії позитивно і на компетентність депутатів і трохи менше з готовністю керівництва Верховної Ради до рішучих дій. Депутати, напевно, звернуть увагу на ці аспекти, бо кожний з них одержав інформаційний боєзаступ з результатами цього дослідження, і зробить належні висновки, які, можливо, вплинуть на подальшу роботу Верховної Ради України.

Як опитані оцінили позицію Голови Верховної Ради України після спроби державного перевороту?

Позитивно — 23 відсотки;
— скоріше позитивно — 21 відсоток;
— скоріше негативно — 12 відсотків;
— негативно — 14 відсотків;
— важко відповісти — 31 відсотків.

Хто з народних депутатів України є найбільш авторитетним для респондентів?

Л. Кравчук — 21 відсоток;
— В. Чорновіл — 6 відсотків;
— І. Юхновський — 4 відсотки.

Хто, на думку опитаних, має стати Президентом України?

Л. Кравчук — 37 відсотків;
— В. Чорновіл — 8 відсотків;
— І. Юхновський — 4 відсотки.

«Якби сьогодні провадили референдум на підтвердження Акта проголошення незалежності України, то як би він встановився до цього?»

Таким бою останнє запитання акцент. Респонденти відповіли таким чином:
— не брав би участі в референдумі — 18 відсотків;
— сказав би «так» — 71 відсоток;
— сказав би «ні» — 7 відсотків.

В. ОСОВСЬКИЙ, керівник групи соціологічних досліджень.

З'ЯСОВАНО, що стежили за цими подіями по телебаченню, радіо та газетам 66 відсотків опитаних, 28 — інколи стежили, 6 — відповіли, що ці події їх мало цікавили.

Регулярно обговорювали ці події в політичних колах і родині, друзів, сусідів, знайомих 57 відсотків опитаних, 36 — інколи, 7 — не обговорювали. Як бачимо, частка байдужих до цих надзвичайних подій є чималою. Можливо, спрацювала принципі «чи хата скраєла або як би «то не відійшло».

На запитання «Як ви вважаєте, чи стосуються ашої родини і як особисто політичні зміни, які відбуваються тепер?» одержано такі відповіді:

— Так, стосуються — 57 відсотків;
— стосуються частково — 27 відсотків;
— ні, не стосуються — 15 відсотків.

ДОВІР'Я ТРЕБА ЗАРОБИТИ

У вересні цього року Інститут соціології Академії наук України провів соціологічне дослідження з метою з'ясувати, якою мірою громадяни України довіряють тому чи іншому політичному діячеві. Вважаю, що цей своєрідний рейтинг цікавлять читачі. Відсотки подаються до кількості опитаних, а їх було 1687.

Пізнавче ім'я	Довіра повністю	Довіра частково	Недовіра повністю	Недовіра частково	Зовсім не довіряю	Немає даних	Важко сказати	Важко відповісти
1. В. Гриньов	8	15	12	8	25	29		
2. С. Гуменко	1	2	8	30	22	29		
3. І. Драч	6	14	13	13	19	29		
4. Л. Кравчук	22	31	18	9	2	18		
5. Л. Лук'яненко	10	13	12	12	22	27		
6. О. Мороз	1	6	8	13	39	28		
7. І. Пляска	4	15	15	11	21	29		
8. Л. Скорик	1	1	1	1	1	25		
9. В. Фокін	9	21	1	4	9	18		
10. С. Хмар	9	12	13	25	10	27		
11. В. Чорновіл	14	14	16	15	17	25		
12. І. Юхновський	18	15	11	11	18	25		
13. Ю. Щербак	7	13	11	8	18	19		
14. В. Яворівський	12	19	10	10	17	27		



Фото Богдана ПРИЙМАКА.

ПОВЕРТАЮЧИСЬ ДО ЖИТТЯ

Наш прес-клуб

The Economist

В одному з останніх номерів відомий британський тижневик «Економіст» опублікував статтю, яку ми передукаємо.

Виступаючи у Вашингтоні, голова економічної ради при президенті США Майкл Боскін ісповідав намір, що переїде з СРСР і країні Східної Європи до ринкової економіки, дасть їм змогу подолати трудові, соціально-економічний характеру.

«Зараз, коли ми стоїмо на рубежі початку 1990-х років», сказав М. Боскін, — у нас є добрі причини, на мій погляд, відкинути оптимізм щодо найближчого і довготривалого майбутнього, незалежним на останній стан світової економіки. Прогід останнього десятиріччя мають позначальні характер. Ми всі забули уроки, — а в деяких випадках забули ці уроки постолю, — щодо здатності вілних ринків, які втримують конкуренцію забезпечити економічне благополуччя. Ми стали свідками економічних, фінансових і технологічних змін відбуваються самі по собі, не заважаючи шкоди ринкової економіки.

У Східній Європі, а СРСР і його копії республіки, — завдяки головним економічним радникам президенту США — провал центральних планів на порад з придушення інфляції нуль свободи вилучає народна повстання. Всі ці країни або вже погодилися з підходами до створення вілного ринку, або стоять на порозі переходу до вілних ринків. Наприкінці як знову підтверджені, що 90-і роки створюють кваліфікаційні для відраження економічного зростання, включно і країні Східної Європи.

Міністр закордонних справ України Настася вилучила сподівання, що Молдова незалежним часом буде прийнята в Організацію Об'єднаних Націй. У своєму вступі на 46-й сесії Генеральної Асамблеї ООН він привітав аступ до міжнародного співтовариства самих нових держав і вилучив намір на те, що республіки колишнього Союзу, які недавно проголосили незалежність, незабаром також стануть членами ООН.

Ірак погодився поступитися в суперечці про документи, які стосуються ядерної програми країни. У листі, надісланому до Ради Безпеки ООН, Багдад заявив, що експерти можуть зібрати документи, які спочатку вилучили позначили в Іраку. Ірак вилучив за те, щоб експерти уважно вивчили матеріали, бо за його едістимією, це просто особисті справи іспіваних представників у МАГАТЕ.

Президент Румунії Ілієску і прем'єр-міністр Роман заявили про створення нового порядку «для наведення порядку в країні. Рада оборони Румунії оголосила про залучення сил мінілії і міністерства оборони для охорони авіаційних державних об'єктів. Вчора Ілієску зустрічався з шахтарями, які вимагують збільшення заробітної плати і поліпшення умов праці.

Франція і Болгарія направили в Заір свої війська у зв'язку з безпосередньою війною в Заїрі. Останні ступають у Кіншасу загинуло 300 чоловік.

«Ще не вмерла Україна». Проголошує український національний гімн. Хоча з більшою радістю можна було б сказати: «Україна, ще не народилася». Протягом останніх 100 років Україна відчувала радість державності лише протягом кількох місяців (у 1918 році), а до того епохи українська незалежність існувала у XVII столітті. 24 серпня українці проголосили незалежність знову. Цього разу воля сподіватися зберегти 18 вірність.

Маючи майже таку ж чисельність населення і площу, як Франція, Україна гімна того, що її сприймають як «якусь» у нелінійній позиції атрибуту суверенітету: місце в Організації Об'єднаних Націй (протяг доп. — заводи в Сталіну); «Аванділі» України — казав незалежну структуру зі створенням в національному зброї: кілька іноземних генералів кокусів, які нім вміють про те, щоб стати послами. Воно (Україна) планує створити власну валюту і сформувати свою армію. Із назви об'єднати міжнародне визнання. Прем'єр-міністр Канади Браян Малрун, прагнучи зобразити присягу міжнародній канадській українського походження, заявив, що він визнає незалежність України в тому разі, якщо за неї вилучиться референдум.

Референдум планується на 1 грудня, проте не виклю-

чено, що він відбудеться раніше. Українські політики неофіційно передбачають, що за незалежність вилучиться 70 відсотків учасників референдуму, хоч уявлення про сенс національної самостійності в різних регіонах республіки різне. У Західній Україні, яка потрапила під радянське правління лише після другої світової війни і 90 відсотків населення якої становлять етнічні українці, національні почуття набувають знайомих форм: півночі, націоналі герої, національна церква. Вияли ж 300 років російського правління зробили населення Східної України менш зацікавленим (у цьому розумінні), проте більшість його вірять у те, що житиме в незалежній Україні замовчано.

Як це не парадоксально, але порівняно слабкі національні самосвідомості на Україні сприятиме процесам набуття нової незалежності. Близькість української мови до російської (приблизно як італійської до іспанської), високий рівень освітньої шлобів і тривала історія російських поселень вилучають в 11 мільйонів росіян, які живуть на Україні, неспівісний страх перед незалежністю, ніж серед їхніх родичів в більшості інших республік. Але відомості, Україна з Росією є натягнутим, особливо після твердження Бориса Єльцина про те, що Ро-

сія може претендувати на кілька частин української території. Росія могла б вилучити повеншення Криму. Не виключено, що іншим предметом конфлікту стане торговля. Росія (республіка виробляє чверть радянської пшениці і понад 60 відсотків цукру) уже вилучив заходів до того, щоб залишити свій врожай удома. Існує сподівання, що Росія відповість вимогам оповіщення за світовими цінами своєю нафтою. Це дорого коштуватиме Україні і було сильним мотивом для досягнення 29 серпня угоди щодо підписання економічних зв'язків з Росією.

Поряд з цим незалежна Україна, здійснюючи заходи, які б саросували думку, нібито вона вправду хоче пролетарізм і продемонструвати готовність до ринкових реформ, може стати і побачити, як досягне значних результатів. Доче банк (одна з найвпливовіших на Заході — Паризька) вважає, що Україна є тією радянською республікою, яка має найбільш шанси досягти економічних успіхів на засадах незалежності.



Сьогодні дуже спірною проблемою на Україні є не незалежність як така (для багатьох це питання остаточно вирішене), а питання, кому вона належить. Конфліктують між собою Комуністична партія, яка контролювала український уряд до провалу державного перевороту, інші — розпущено, але багато з них (комуністи) сподівалися залишитися при владі. Вони втрачали підтримку найважливіших виборців: збройних бабусь, які підтримували вулиці, вилучують дітей і порожняють на селі. Ходять чутки, що, коли Центральної Комітет Комуністичної партії України, що діяльність тимчасово припинено, вирішив шикати там само збори, його план був зрвати старенькою воругою, яка вилучала людей у сірих костюмах, що входили до її будинку, і повідомила про них мінілію.

На малюнку з журналу «Економіст»: Марш вилучає лунки в новітньому розкопавленні в колишньому Радянському Союзі.



Погляд



Мікрофон пензлю не заважає

Зірну шоу-бізнесу досить часто прагнуть виразити себе не тільки на екрані або на естраді, а в інших галузях мистецтва. Наприклад, відомо співачка Алієда Пір заявила про свою пензлю і за кілька років цього захоплення написала досить картин, що зроби-

Фото ТАРС.

Інформ-шоу

КОМУ ВІЙНА, А КОМУ...

Міжмачини поставе в нашій утлі як країна, де все продукує і вилучає, де всі проблеми вилучуються досить легко. Проте і соціальні болі, на яких раніше дуже полюбляли наголошувати деякі ідеологи, все ж таки залишаються і не віять збільшуватися. Наприклад, у стерх змалка ФРН неухильно зростає кількість людей, які вмирають через ожиріння наркотиків. Лише в першому півріччі цього року жерть «білої смерті» стало в півтора рази більше, ніж за такий же період минулого року. Чому? Наркоманія не спить, а добре орієнтується в політичній ситуації, збільшує поставання «зілля» в Європу через нестабільні Балкани. Правда, міжмачини поліції вдалося конфіскувати за ті півроку 625 кілограмів кокаїну, але краще від цього не стало. Цікаво, чи вважатимуть у Німеччині, що мафія безсмертна?

ДОБЕДІ, ЧО ВІ — НЕ ХАБАРНИК

Минулої зими в Німечку самостійно передали апуду величезні політичні суперники. А ті, знову чергу, вилучили розкрити напад на боротьбу з корупцією і зобов'язали

близько тисячі державних чиновників заповнювати декларації про доходи та розмір свого майна. Такі звіти тривають при займанні та звільненні посад, щоб ревизори мали можливість порівняти обсяги документів.

Проте рішення уряду вилучило полювання зобов'язань. А деякі копії функціонери самостійно відміністрували, до яких тепер звернулися з подібним вимогою, а загалом людути це діло.

ПОГАНІ БУТИ ЧЕТВЕРТИМ

Населення Ірану становить 55 мільйонів чоловік і щороку поповнюється... 200 тисячами івалідів, поповнені з яких припадає на неповноцінних новонароджених. Лікарі пов'язують цей факт з тим, що жінки не додержують правил гігієни та діти в передродовий період. Тому, вразовуючи і те, що через швидкі темпи зростання, кількість неспасає за найбільш 10 років має подвоїтися, уряд почав вилучати в містах заводи, спрямовані на скорочення народжуваності. Накази кешіш і навіть спірні вилучили рішення про забезпечення батьків усіх привілей та державних давань на четверту дітину в родині.



ФОТОРЕПОРТАЖ

ЗБЕРЕТЬСЯ
ЩЕ НАША СІМ'Я(Закінчення.
Початок на 1-й стор.)

Поїхали українці до Бельгії. Багато й тяжко працювали в шахтах. Тепер вони жнуть, замочили. Одію біда — настерпний сум за великою Україною. Дітей своїх на чужині справжніми українцями виховали. Як красню, дівочку Марії Миколаївні та Миколі Матайковичу, говорять рідною мовою пані Фріда! А одного разу побувала вона в Англії, почила патріарха Мстислава, заплекала: «Бог на світі! І так закотила українську церкву збудувати, що пареконала Батішка, чоловіка Віталія. Допомогли місцеві власті, диспора (п'ять тисяч українцівини в Бельгії). І ось він храм. Періарх Мстислава не осягнення приїздив.

А розписав храм бельгійський художник. Безплатно. Бельгійці люблять цю церкву. Вона для них — і храм Божий, і своєрідний культурний центр. Тому так широко прагнуть допомогти Україні: уряжені Чорнобильом. Завдяки нашому бандуристу Василю Начипі потрапили бельгійські ліки до Чернігова. Привезла їх пані Фріда і в гостях у редакції «Комсомольського гарту» побувала.

Втегли, чому б Ганку не стати поборником Чернігова? Скажуть, що Бельгія — дуже багата країна, не скажуть нічого.

У людей велика зарплата. Донька Фриди, школярка, вирішила під час канікул булочок продавати. Здавалося б, батьки не біди. Але дівчинка хоче сама заробити кишенькові гроші.

Починавася:

Не плач, Україно! Не плач, рідна Мати,
Не змерла ще доля твоя.
Ще будемо, рідна, ми знову співати,
Збереться ще наше сім'я.

Валерій ІНОУТІН,
кореспондент «Комсомольського гарту».
ЧЕРНІВ — БЕЛЬГІЯ — ГОЛЛАНДІЯ —
ЛЮКСЕМБУРГ — ЧЕРНІВ.

— Скільки вона одержувати?

— 200 франків.

— За день?

— За годину, — пояснює пан Віталій. — А якщо суму зароблено за 15 хвилин.

Але ж за три місяці роботи дівчинка-учениця може заробити принаймні на нові «Кігугілі» (бачи, продаються в Бельгії). Уважте!

Жеф Габрієлс, бургомістр міста Ганка, дуже втрудава, інтелігентна людина, запроса нас на прийом.

— Скільки націоналістичної налічує громада Ганка? — запитує наш бургомістр.

— 47, і це прекрасно (гірша, якби було дві націоналістичності). Живемо в злагоді.

У Бельгії виногородиться 350 сортів лави. Ми стільки розпробувати лише 36.

— Вибачте, — сказав нам бургомістр, — тутешні інтелі мало їстів. Адже майже в кожного власне авто.

З Фрідою Дерев'яною приїздив до Чернігова пан Пасен, власник друкарні. Хоче нашім андранкитом «Десна» вдоволювати: «Чому папір такий сухий? Чому вода з країни протікає? Чому вікна (заклику) в цахах відкриті? Це ж усі гроші!».

Дружнина пана Пасена — а однополовий був! Буває! І працює там лише 26 чоловік. Але обсяг робіт вони виночюють величезний. І, головне, якій думі висноє.

А коли настає час прощання, в їхніх очах були слізи і сум. Ці прекрасні люди заздрили нам, тому що ми поверталися на Україну.

А Лілія Дамчук подарувала мені ось цей свій пронизливий віршичко:



Латвія не включиться у спільну грошову зону, яку планують створити деякі суверенні республіки СРСР. У такому разі їй доведеться вийти з валюти. «А для нас це неприйнятно», — сказав заступник президента Латвії Фред Бергберґманс.

З пропозицією надати мусульманським релігійно-державному статусу звернулося до Верховної Ради Азербайджану духовне управління мусульман Закавказзя. Азербайджанські духовні діла вважають, що треба заснувати міністерство у справах релігії, а теж повернути мечетям відібрану в них у перші роки Радянської епохи землю.

«Щасливих полювань» у білоруських лісах більше не буде. Таке рішення прийняв уряд Білорусії, ухваливши реорганізувати лісницьке господарство Білоруських лісів і перетворити його в державний національний парк.

Киргизстан відіслав до Європейської делегації в Судейському Аравії на чолі з міністром фінансів цієї країни Бен Салом. Не переговорою у МСР республіки були обговорені перспективи двостороннього співробітництва у галузі науки, культури, туризму створення спільних підприємств.

Міскарада Санкт-Петербурга звернулася до Європейського співтовариства во допомогу, щоб уникнути нестачі харчових засобів. Мер міста Анатолій Собчак попросив виділити 15 тисяч тонн молочної пороху чи 50 тисяч тонн м'яса.

Відвічі скорості шляху для громадян Литви, які вразили отримати візи до США. Тепер їм не доведеться їхати до Москви чи Санкт-Петербурга. До відкриття у Вільні дипломатичного представництва Сполучених Штатів всі питання щодо отримання віз вирішуватимуться американським посольством у Варшаві.

За даними експертів Федеративної незалежної проєкції РРФСР, у Реліґію вже зареєстровано 1200 корпоративних банків та понад 60 товариств банків. Виявляється, що це більше, ніж у всіх Західній Європі.

Журналист незалежності, який заважав, був там високо в небі, — сьогодні в руці Литви, Латвії та Естонії, англійські усіх осіб, гринійс ОООН світового і порогом. Тим часом преса цих трьох країн вочередне повертається до подій повстання реліґії, лише про шпак, який народи Прибалтики йшли до свободи. Одну із тактич. надруковано у літосійській урядовій газеті, який знову, пропонуємо узяти намір читати.

У контексті розвитку подій — невідомого події, бачачи незалежності балтійських держав, безперечно, виправдає себе літосійський шлях до суверенізму. Матіас узяв Акт від 11 березня, який відразу відігравало незалежність у повному праві, лише з морального, ніж з матеріального боку. Для уточнення свід зазначити, що справдішася принципологія не ставало Вітоутас Ладасберґіс, як у західній, так і в східній політиці, незалежності на не-на, що створює труднощі в жер-сподіванні, який зазначив справедливо, іронію та сумніви. Справдішася воно не тільки як літосійський варіант, і акцентува-вад для наслідуючих інш-

Дайджест

ми, як принциповий шлях до визволення. Справдішася, але рема, орієнтація на Захід, що до останнього моменту піддавалася критиці як неврахування, необґрунтована чи недостатньо гнучка. Тим часом визна-ло, що прагматизм і стриманість багатьох західних по-і-тиків не заважали їм уважно іти й правильно розуміючи політичний розвиток балтійських країн, а сьогодні визна-ти їх незалежність. Вітім, справдішася також естонський та литовський шляхи, моти переламистими ак-тами незалежності відносно-ва-ва-ва лише частково, з пере-хідним періодом, а переважно узяв приділявся «реальній» стороні автономії. Литви ж, вгорішньому П з літосійським судіям, пішла мабуть діль, по шпакі закріплення незалежності. Хоча тепер нолі відбудеться процес диплома-

тичного визна-ня, статус трьох балтійських країн зрештешася.

Тепер ми бачимо, що і на одному, і на другому шляху нам дуже допомогло кон-ти-туро, що склалося після краху путчу. Тільки перед лицем смертельного небезпеки, бу-валомо а північ годили пере-мисли Естонії й Латвії виріши-ти зробити «літосійський» ви-рок.

Проте якщо неочікуваний розвиток кон'юнктури допоміг усім, то Литва дуже допомі-ла єлиспасити самій цій кон'юнк-турі. Не без впливу Акта від 11 березня зробили свій ви-бір щодо незалежності Молдо-ва й Грузія, стали не шлях за-мостішого політичного роз-витку Росії та України. Осо-бно акцентува-ли Брониним від литуської російський па-рламент, пам'ятаючи про те, як громадяни Литви зазнали власний парламент від такни-Нарешті, Литва, за визна-ченням

нам деяких політиків, асес-час після 11 березня скинула Горбачова і прокувала ре-акційний, хоча реаліст і не вдалося спромогтися Лит-ву. Якщо б путч переміг, то наша республіка опинилася б у перших рядах об'єктуваннях як Кремль, так і багатьох за-хідним політикам.

Однак литуські зазнали по-разки. Дипломатичне визна-ня зарубіжними країнами озна-чає, що ми перемогли у боротьбі за свободу й незале-жність. Можна сказати, що героїчний період завершився, а розпочинається прагматичний період відновлення суверені-тету. Саме тому сьогодні пере-вагою значення набуває вжиття реалізації наших за-нон, трудовий настрій лю-дей, їх сумлінність і згуртова-ність.

Бронюс КУЗМІЦКАС.

Панорама

ОКОПИТИ ШИРОКУ ДОРОГУ

Минулого тижня у московських газетах з'явилися повідомлення, мовляв, у Киргизстані дозволяють офіційно торгувати самогонкою. Щоб переконатися, що це не чергова вигадка, ми, наприклад, надрукували у «Правді» інформацію про створення асоціації професійних підприємців найстародавнішої у світі професії, як зателефонували до Вітмоска.

Щодо Киргизстану, то від 1990 року виробництво горілки та вина скоротилося в нас з 9 до 4,3 мільйона декалітрів, ліквідовано багато гураль-ень. Виробити ж поперед-ні виробничі потужності змо-гли через застарілу техніку ба-зу. Ось чому, за деякими підрахунками, 1990 року в республіці ліквідовано вироб-ництва 3,2 мільйона декалітрів самогонки. Чи бороть-

з 9 до 4,3 мільйона декалітрів, ліквідовано багато гураль-ень. Виробити ж поперед-ні виробничі потужності змо-гли через застарілу техніку ба-зу. Ось чому, за деякими підрахунками, 1990 року в республіці ліквідовано вироб-ництва 3,2 мільйона декалітрів самогонки. Чи бороть-



ВІК ПАМ'ЯТАТИМЕ

Дуже неприємна пригода трапилася з американським бізнесменом з Х'юстона Вікто-ром Хурі, який приїхав на ярмарок до Нижнього Новгороду.

Нісли теплої та душевної зустрічі з нашими друзями, розпочатої в готелі «Моск-ва» і продовженої в гаражі мисливського, куди містер Хурі приїхав після свого сесій-ського «Мерседес-Бенц», бізнесмена виявила, що його портфелем з грошима, віднос-но меншою, частіше якої перевищує п'ятсот тисяч до-ларів США, та кредитними картами на пред'являти в банках Сполучених Штатів.

Франції і Швейцарії, зникло. Відповідно бізнесмен відразу ж втратив сім і сподів, забув про всі угоди та зустрічі, що були заплановані на час його перебування в країні. Негативно ж по системах супутникового зв'язу Віктор Хурі подвоївся до від'їзду Х'юстона, поговори з дру-жиною і попросив заморозити свої акції в банках США. Телеграмні й телексні аналогічними порученнями, посилаючи у кімнату саїту, де бізнесмена були лікві-довані.

Не знаю, до яких би захо-діла ділової білий мільйон, даби на допомогу не дійшла нижгородська міліція.

Згодя знайшли досить швидко — це був один з ао-лід мисливського. Пере-лихавшись переполоху, ані-літи поверну портфелем, на-біло, так і не зрозумівши, яке бажання тримав у ру-ках. Але тільки тільки мі-монета могла б тоді вийти, одлати, возити і розвантажати бачусь і дівцям, огуляти смішок, протитом десті-літи.

Коли Віктор Хурі дізнав-ся, що його портфель знай-дено, його радість не було меж. Впідружували друзі, асир поділи, він урочисто пообіцяв, що наступного ра-

зу привезе із собою з Аме-рики для Управління внут-рішніх справ Нижнього Но-городу кілька сучасних, об-ладнаних за останнім словом техніки патрульних авто-білів, а співробітникам, які арештували його а бач, — по пистолету «Сміт і Вессон».

Не знаю, якого боре по-далша доля відігравала, але його ачюнок слід було б відігнати нагородом. Ади-немаю, що і бачили, як бачи-ли Нижній Новгород у цьому столітті міліцейську техніку, яка, без сумніву, допоможе ефектніше боротися з ти-ми, хто порушує життя і пла-ни чесних американських бізнесменів, а разом з ними і життя міста.

Андрій БОЄЧКО, спеціальний кореспондент «Голосу України», Нижній Новгород.

Петро АРСЕНИЧ

ВІСЬКОВІ СТІСНІ СІЛОВО...



Голова Центрального військового комітету, один з організаторів стіснців Дмитро Вітовський.



Генерал сіснців стіснців Олександр Павленко.



Офіцер Української Галицької армії (УГА) Петро Франко.



Сіснці технічної сіснці УСС Іван Сіснці.



Хорунжий сіснців стіснців Олександр Степаненко.

РОСІЙСЬКИЙ радянський уряд на чолі з Леніном на словах визнавав незалежність України, але одночасно викривав Центральної Раду як опортуністично-буржуазну контрреволюцію. Проти Центральної Ради було послано червоної війська під керівництвом Муравйова. Цей лівий есер, колишній підполковник царської армії, жорстоко розправлявся з українським населенням. Після втекти Нісєва, наприклад, він знищив до п'яти тисяч ні в чому не винних жителів столиці Української Народної Республіки, Задриччя і проватор, як писав про нього В. Сосюра в своїй «Третій Роті», він давав накази розстрілювати українців за кожне мовлене українське слово. Згодом ката і самого розстріляли.

Щоб заручитися підтримкою в Європі і в більшовизмі, Центральної Рада Українці Брестський мир. Згідно з ним на Україну прибули австро-нісєвські війська. В їх складі були й українські сіснці стіснців, підтримали їхню очолював Габсбург Вільгельм — австрійський князь, прозваний Василем Виправником. Сіснці стіснців бачили, як австро-нісєвська армія грабує Україну і, відмовляючись воювати на чужій території, ставали захист населення. Проти людей України прихильно ставився до УСС. В селах, де були розміщені стіснці, завоювали читальні, українські школи, аматорські гуртки, курси української мови. Перебування сіснців стіснців в українських селах мало позитивний вплив на пробудження національної свідомості населення. А ось як вступали сіснці стіснців в села України. Коли на прохання помічника для вжиття мешканців села Добровільничів австрійської командувачів послав до 3-го сотні УСС, то вона «навала порядки» на свій лад. Прибувши в село, стіснці заставляли українських пісень, загравали оркестри. На майдані збиралася молодь, стіснці приймали їхнім сіснці. «Обуванню» населення виконувало розважальні й комідиї сотні, а саме про людське око позносило трохи старих гвинтів. У помічника стіснців провела ревізію, як слід збрала їхню сіснці.

Стіснці співчували і допомагали населенню, яке виступало проти гетьманського режиму та габсбургів австро-угорських частин. За каторжну відмову УСС їм проти повстання сел, в жовтні 1918 року, їх відіслали на Буковину, в Чернівці. У листопаді цього ж року після розпаду Австро-Угорської імперії УСС прийняли своє існування і стали брати активну участь у створенні нового війська Української Галицької Армії (УГА).

Під впливом революційних подій в Східній Україні з міщанськими сіснцями в жовтні 1918 року було створено

рею Центрального військового комітету — металевий організації з представників військових частин, військової поліції, робітників і студентів. Комітет очолює сотник УСС Дмитро Вітовський.

Коли Комітет побачив, що Австро-Угорська імперія остаточно розвалюється, а Східній Галичині загрожують поляки, він прийняв рішення 1 листопада почати збройний виступ УСС у Львові та інших містах Галичини і Буковини. 31 жовтня до австрійського намісника графа Гітца у Львові з'явився депутат Української Національної Ради на чолі з Н. Левчицьким з вимогою передати їй всю повноту державної влади у Східній Галичині. Але намісник відмовив, бо не мав на це ніякого наказу з Відня. Депутати запропонували чекати маіфесту цесаря. Відкладати справу чекати не хотіли, і вночі підшукували місце, куди можна вийти з Львова, то завтра його візьмуть поляки».

«Він не ісправив готовий до виконання військового перевороту? — хотів же раз знати обережний Н. Левчицький.

Цілковито... відповів сотник Вітовський.

— Чи маєте достатньо військової сили, зброї, щоб придушити польський опір?

Вітовський розслав кур'єрами наказ до сіснців стіснців в Чернівці та орунники військового комітету в Коломиї, Станіслав та інших містах, щоб вони захопили ці міста і негайно вислали під командуванням комітету в Луцьку зазначалося: «Залишити відповідну загоду для збереження міста, а решту війська вислати в напрямку Стрий до Львова. В Волехові і Стрию велика кількість польських легіоністів. Очистити від них ці міста».

Коли у Львові Вітовський ознайомив з планом боївних дій старшину, деякі з них радивали відкласти виступ на тиждень, щоб краще підготуватися. Однак Вітовський пригадав, що Польська ліквідація комісії вже в дорозі до Львова, і тому треба негайно зайняти Львів ще цієї ночі. «Наша честь», — казав він, — вимагає, щоб перша влада в країні, хоч би навіть довелася заради втратити». І на світанку 1 листопада підтримали українських сіснців стіснців. — 15-й полк піхоти, 19-й полк кавалерії, 10-й полк артилерії, 50-й варіант кукурі і 41-й супровідний кукурі виступили зі своїх казарм, оточили австрійські війська і змусили їх задатися. Так, майже безкровно, алоді перешли до Української Національної Ради у Львові та в усіх повітах. Тільки у Дрогобичі і Сокалі угорські війська вчинили опір. Над Львівською ратушею було піднято український національний синьо-жовтий прапор.

В результаті успішного повстання, підтриманого тисяча-

ми робітників і селян, по всьому Східно-Галицькому краю була повалена монархічна влада австрійського цесаря і проголошено Західно-Українську Народну Республіку. Так Східна Галичина стала незалежним республікою.

5 листопада 1918 року Національна Рада опублікувала програмну декларацію: «Український народ! У створеній тобою державі не буде повелення наші нацією і не сміє бути пакування багатих та економічно сильніших над біднішими і економічно слабшими. В українській державі всі громадяни без різниці мови, віри, роду, стану чи статі будуть справді рівні перед законом, в наслідок демократичний лад, заснований на загальних, рівних, безсередніх, тайних і пропорційних виборчих правах. Від громади починаючи і до кожної людини, кожен повинен нести верховний голос у державі демократично, масам робочого народу. Хлібороб і робітник будуть основою держави. Земельну реформу, український парламент, що збереться зараз, як тільки край заспокоїться, проведе справедливу земельну реформу, силою котрої земля великих земельних магнатів перейде у власність малоземельних безземельних. Робітничо-законодавство забезпечить робітникам 8-годинний робочий день, дасть безпеку на старості і загальну повну охорону праці».

Проте керівники ЗВУНУ через війну з поляками не мали можливості виконати цих обіщень. 21 листопада 1918 року УСС під тиском поляків залишили Львів. Уряд перейшов до Тернополя, а в кінці грудня — до Станіслава. Та навіть в умовах війни, саботажу польських службовців та нестачі кваліфікованих національних кадрів уряд ЗВУНУ мав налагодити роботу державного, створити стотисячну армію, ухвалити ряд законів, кодексів. Зокрема 3 січня 1919 року на своєму засіданні в Станіславі Українська Національна Рада постановила, що виключно кожен український народ, урочисто проголосив з'єднання Західно-Української Народної Республіки з Українською Народною Республікою в одну суверенну українську державу.

Тоді ж було вибрано 65 членів української Буковини в Закарпаття на сесію до Києва трудовий конгрес, щоб мав передатися повноваженням до виконання делегатів входили намісники Василь Стефанік, заступник голови Національної Ради ЗВУНУ, станіславський адвокат Іван Бачинський, представники від робітників та селян. 22 січня 1919 року при великому зборі на Львівській вулиці в присутності представників інших держав галицькі делегати об'єдналися в «Український конгрес» і ухвалили УНР грамату про возз'єднання. Директорія оповістила про це громадян України універсалом, стаского змісту: «Від імені Української Народної Республіки Ди-

ректорія проголосила всьому українському народові велику подію в історії нашої української землі. 3 січня 1919 р. в місті Станіславі Українська Національна Рада ЗВУНУ, як представниця волі всіх українців коншини Австро-Угорщини та інших українців, які завоювали орган, святочно проголосила з'єднання Західно-Української Народної Республіки з Українською Народною Республікою в одну суверенну державу.

Вітаючи з великою радістю цієї історичної крок наших західних братів, директорія УНР вирішила прийняти до відома це з'єднання і вистіти його в життя згідно з умовами, які означені в рішенні Української Національної Ради від 3 січня 1919 р. Віднині з'являється в одну державу всі українські землі від другої частини України Галичини, Буковини, Закарпаття, Наддніпрянщини в одну Велику Україну. Сповідуючи вірність українській землі і за які вмирали найліпші сини України. Віднині це велика наша незалежна держава, в якій український народ, улюблений могутнім покровом своїх алаєсних сил, має змогу об'єднати всі зусилля для створення незалежної, незалежної української держави, на добро і щастя українського народу.

Цей універсал було зачитано на відкритті Трудового конгресу 23 січня. А представники галицьких депутатів в Києві ухвалили резолюцію, грамоту про Злуку. Обидва документи присутні вислали в столицю, читання їх не раз переривалися вигукми: «Після цього слова для привітання було надано представників галицької делегації Д. Виноградського, М. Уманця, І. Галицького, В. Буковини, Угорської Русі, — сказав промовець, — особливо вітаємо цей конгрес. Здіслання наших мирі стало можливим лише тоді, як розвалилися держави, що були тюрмами для своїх народів. Тепер, коли ми знову вільні, ми в державі стоїть Директорія, яка дає нам заповідь, що Україна буде незалежною і що тут буде завжди та сама держава, буде найкращий для трудового народу, то прийми прохання прийняти нас в єдину Українську Народну Республіку. Директорія прийняла нашу прохання і видала універсал, який ми називаємо законами в серці своїх. Надіємось, що і Конгрес прийме нашу прохання про приєднання нас до вас навіки. До вас, — каже дай Бачинський, — приду частіше край бідний, покритий джунглями ліною, де голод зазірає народів у вічі, але за те, мому вас зацікавити, до переконати вас, що переконати, не буде великим скором для України. Нема такої сили, перед якою опустали б бундівські бундівські поляки. Просимо прийняти нас в свою широту, з якою ми прийшли до вас. Ми приходили до вас, бо природа сама змусила нас бути разом. І вітаємо. Бу ми — брати».

Так споконвічна боротьба України за національну свободу дійшла до свого логічного кінця. Українська нація, як і всі інші, ані злігли в життя не вдалося. Ворожі сили з усіх боків посусли на Україну і заступили їй шлях до свободи. Буржуазна Польща захопила влітку 1919 року Галичину, Румунія — Буковину, Чехословаччина — Закарпаття, Україну, Східну Україну нісць царський генерал Денічін та Червона Армія. Російський радянський уряд та інші в Україні і в Україні на бігетата більшовицьку революцію на Україну і утворив Українську Радянську Республіку.

(Далі буде).

ТРЕБА, ЛИБОНЬ,
ЩОРАНКУ
З БАБОЮ
ГІРКАТИСЯ.
КАЖЕ ЛАДИМИР,
ОНУКА:
Є В КОЛГОСПІ
ТАКІЯ
НАЧАЛЬНИЧОК:
ЯК УРАЦІ
ПОГІРКАЄТЬСЯ
НА КОЛГОСП-
НОМУ ДВОРІ
З КИМ-НЕБУДЬ —
ГАВ, ГАВ, ГАВ!..
ТО ВДОМА
ДУЖЕ ДОБРЕ
СІЛАЄ..



Микола РЯБИЙ

— Здорові бул, Андрію
Пилиповичу! Як живе-мо-
жете?

— Га?.. А бач, дав Бог, що аже-м не можу, коли б ще дав, аби вже й не хотів, то було б і геть добре... Ка-зав той: одбрав, Боже, силу, відбери ще й думин.

— Але горілочку ще п'є-те?

— Га?, Ну, відра вже не випиваю, але надпиваю ще багатенько. Звечора надіпу, вранці іду помийний цебрик лякати. Я до нього — в-ве-е!, а аи — не тікає, я до нього — б-бе-е!, а аи, за-ра-за, на місці стоїть!

[illegible]

Власні жарты розвеселили його, але не надовго, дід Андрій знову засумував сам у собі, дивиться на ноги.

— Хутко потепліє, Андрію Пилиповичу, на сонечку вигріватимете, то повинно попустити...

— Га, як ти кажеш?.. Уже не попустити... Кроп туди видно, не допілає, у лави або шо... От біда-лихо... Кажуть, аанку берн. Брав, а пуття з того? Ото я тільки шо ріпницю відпарна... Неясину, - здоровля - витекло Істн - ще сляк-так. Ще я там є чарка вика чи щось та

кее, то борщю ледве-ледве
ложню-другу сьорбию. — усьо,
нема апетиту нїякого. Нема
апетиту. Чогось пересихає в
роті, у горлі лосноче, язни
стає колом, у голові лупає
— що воно такеє, га, може,
ти знаєш?

Багато хто на це нарінає, мруть од цього щомісяця, та мені не хочеться смутити діда Андрія й себе, нажу:

— Осьдечки я вам сушених опеньків приніс, може, посмакує.

— А ян чарка чераоного
вина, то ще трохн попоім, —
каже дід Андрий, ніяк не ре-
агуючи на мої слова. —
Треба, либонь, щоранку з ба-

[illegible]

— Воно й не дивно, дід Андрію. Замолоду ноги дос простудили, тепер маєте клопіт.

— Га? Як ти кажеш?
Ой-я, це ж як! Як тобі, синку
назати? Як тобі це? І у, т
ти ж знаєш: одна бойня
«За веру, царя і отечество!»
друга бойня — «За Родину
за Стааліна!». Та, це перша
бойня: то це ж з онопів
«Не вилізаї!» Ний там зверхо
дош Іде чи сий, сий, день
ніч сиди, день наблюдаєш!
німич звідти дивитися — т
же самос; недадаєш й окоп
ую, трохи далі, й за окоп
нієш; та й Іде, другого
нієш; Іде за, Іде за, Іде за
бєніє ведеш, груше звирин
Тута — бойница, поклав ти
ред собою автомат у бойниц
наблюдаєш... Це — при ст
рім часі. Вони так само ги

ють в окопах, німцини... А
де іде, там все їде, та все
їде! Таке, бачиш, друге
слово підставили усесвіт-
ній... А в ту, першу, бойню,
щоб ти знав, опити не такі
копали, як у цю, а — «На
полюнний рист копай, риб'ято!
С бойниками!».. Тута — ти,
там — Іван, далі — Микита,
ще далі — Гаарлоу. Геть
чиство всі — наші, подолані,
той соціалістський, той жабо-
крицький, той нриндлавець-
кий, той щарапанівський, але
полн називався — двадцять
другий Сибірський лісбон,
думали налятати німців са-
мою назвою... Еге, наблюде-
ти ведемо... Це під Волочи-

Понід гору дів підрадою, а на
її червоний хрест,
Чути голос із підводю: «Спою
вам, аніж вам!»

На підводі — санітари,
хвара впаля і в коло;
Як сподобався їм, то в хору
згопця наших полг. о.

Сини просити: «Напишіть
лист до мої дівчини...
Друга просити: «Напишіть
лист до мої родини,
Санітари листи пишуть:
«Як ви живете?»

Я на фронті лагю ракен,
хутно буду вдома і
Перша рука навалю
по плечу — моє руни,
Друга рука ладі поміня
— по коліно без ниги...
Ян промиває і
то поглядно вітхува
та я відчину праву руку
— відчину праву руку

Дослівачи, правдівнє
— тихо промривачи у собі, дід
інтате:

у хребет, ги, кінь бо ся а посто не щось у впа в з під ла з тіла 5 ди, а груди його, брат очима до н туди, до т молитви кабі», «Ві ьсть»... А налі, таик Віслу чи ми повста мені каже: шеию, ви ни?» — до що, дочко на груді,

МОНОЛОГИ ВЕТЕРАНА, ЯД

сним було, як він де, Віс-
кисий? А десь туди, на Боло-
не, за Варшавою. Будім
недалеко, а кілометрів з півдо-
стої топили тисячом оди-
станці. Та я дивинюся, як
лежить чина на околиці, а
вона ж не людина чи саявця
та земля, переступив та
звідти пішов далі, там
другий, там — третій. Кри-
чати очі-каждий, а не кри-
чати, а кричати. Упрод, а
Бога мати... Віснучню...
оноплі, збогган, а той звадзати...
— пукі, мімчик, і вже
алес канути. І саме в ло-
воту. Данила і Данила, і
Данила, і Данила, і Дани-
ж ми винул, в одному кизир-
з однієї впрод... М-а...
нувся ло носою — усол...
вдубу Данило свого, того

Я вже це знаю, але слухав уважно, навіть не поправляв. І дід Андрій, коли він нікчемно що вже тоді воявали антиматемати, кричав: «За Родину! За Сталіна!». І то хозиня таке кричала, що хозині в кінці вказали не сідалають доса б в голови... І та перша і ця друга бойні злязали дід дід Андрія в одну й три ваяють ще й досі. Сидиш мимно в старій хаті, а в ній військний савітовий бойні... Слухаю й дявлюся на давню фонтонарку, а звідти на мейднляється тросе Героїстівські кавалери, на рукавах у них широкі банди, а в руках хресті. Дід Андрій переконлює мій погляд, повертає туди голову й собі.

— То — мої тато з товаришами. Братні милосердяни, світари. А ти пам'ятаєш діда Пилипа? Не було в нашому Заболотіому ирешпома понад нашоє діда Пилипа чоловіка. Пам'ятаєш діда Пилипа? Під макітеру стрижні, снів козаччі вуса і — з паличною... Повинен би пам'ятати: вони у великих здих геть осліпи, то вже і вдовів їх по садочку за руку Пам'ятаєш?

— Ну, ви також сиві, а ще нивроку бравенькі.
— Га?.. Там же, на т бойнях, не тільки посивіє а й облісїєш, як макотї. Н вїть у братах милосердних. У тебе — підвода, а на и — червоний хрест...
Дід Андрій на хвили умо кає, задумується, заплющ очі і, розгойдуючись туд сюди, стиха співає:

— Чувай так! псмію? Це поєсиєш од того?о?о? Еге ж, булі наш ді Пилип санітаром, ну, і мені, видно, к роду булі написати піти їхню стежечку... Пораніли їх двоє, а третій, який, збачиш, другий, терняського, санітарів близько мене, сам переверзав, вони кажуть: «Ловко жно у тебе виходить! Це ловкіше, ніж у брата милосердосю...» Привіз їх до лазарету, тамчого бачили мене, і вони питають: «Отак і ти, брате милосердосю...» Через те і до пополу потрапив... Переверзав попораних, а тут — ракушки, ну, австрійки... «Хенде хоші...» Це було ще в ту, першу брану... Другу, також булі братом милосердосю?

... Га, цяк кашеї!.. Еге ж, і в ця другу — то же самое... Спочатку мій рік не брали, мені вже було... сорок два, сорок три, сорок штири... сорок шість, сорок вісім... мені вже було... а потім па- рили мене... в урати мї- осердїи... Тогосямо пешим ходом, в омоточах, туди, в напразелїи Дїпнотеросв- коже, Дїпнотеросвїи, вже же де?... А десь туди, в Віс- ли ця вже й на Дунай... О- нас туди й жевуть... Того- ходом, як кадеїи на мїло- сїи... Помїнуїи Варша- ву, уже недалеко ця... сама Баура, прїтока Вісли, де наш двадцїтїи другїи Сїбїрськїи пїхотїи, боевое хрещенїе прїняїи...

[illegible]

Што там
— «Ану-
нелль... о-
гіннастьо
там у вас
на вийма-
розвиває,
осколок!..
шенію, а
рождени-
я сизать
що мене
гословнз,
я ще ніко-
Ти що ку-
— Бол-
у циганів
мате?

[illegible]

ють в окопах, німчики. А дощ іде та все іде, та все іде. Таке, буцім другий потоп настав усесвітній... А в ту, першу, бойню, щоб ти знав, окопи не такі копали, як у цю, а — «На колний рист копай, риб'я! С бойніцями!»... Тут — ти, там — Іван, далі — Микита, ще далі — Гаврило. Геть чисто всі — наші, подоляки, той соколівський, той жабокрицький, той крикливецький, той шарпанівський, але полк називався — двадцять другий Сибірський піхотний! Назвали Сибірським, либонь, думали налякати німчиків самою назвою... Еге, наблюде-ніс ведемо... Це під Волочи-

Попід гору йде підвода, а не ній черевоний хрест. Чути голос із підводи: «Скоро буде вже мінець»... На підводі — санітари, хмара епапа на чолі: Як снопів на жми і полі, хлопців наших пог. о. Один просить: «Напишіть лист до мої дічинки»... Другий просить: «Непишіть лист до мої родини». Санітари листи пишуть: «Як ся маєш, дорога? Я на фронті пегно рамен, хутко буду вдома л. Перша-рана невеличка — по плече нема руни, Друге раме ледь помітна — по коліно без ноги»... Як промовляв він ці слова, то полегшено зітхнув. Та й відкинув праву руку — еийшпа з нього вже душа... Доспівавши, правдивіше — тихо проридавши у собі, дід питає:

у хребет, сюди, в задні ноги, кінч борозний упав, бється в посторонках... Тут і мене щось у груди вдарило, і я впав з підводи, душа вилетіла з тіла білим голубом, ссюди, в груди, де серце, куди і його, братаху Петра... Лежу очима до колеса, а тидом — тудн, до танків німецьких... молдтви згадую — «Отче наш», «Вірую», «Достойно єсть»... А воини далі погуркали, танки німецькі, уже за Віслу чи за Дунай... Тоді ми повставали, санітарочка мені каже: «О-о, дядя Тимошенко, ви случаетесь не ранені?» — «Здається, ні... Або що, дочко?» — «Так вот же, на груди, шінель пробіла».

ньками... І нічого вже не читаш — ні газет, ні книжок. Не бвчу. Тільки заголовки. Накладеш скляні очі — бачиш трохи більше, але вони не тримаються на носі, бо вже ні ніс, бач, став менший, ніж був... Лишається одне — курити... А я почав курити з дванадцяти літ... — А зараз вам скільки? — Га?.. Та хто ж їх лічить, мої годя?.. Скільки маю, всі мої. Як грузин отой співає: «Мої годя — мойо багатство»... — Мати кажуть: ви десь чи не року 1895-го. — Твоя мама, а моя сестра, може, й пвм'ятає, бо вона таки молодша... Бойні, зди-

Але ви розказували про Мадярщину... — Еге ж, про Мадярщину... Бач, уже пам'ять блудить. Тут кажеш, а тут і забуваєш... Упадь та вбийся з такою пам'яттю... Це того, що голова тріщить... От притягли нас, носів, до малярської сільради, а там, у їхній сільраді, ну, в канцелярії, де власть засідає, самі барншіні: котра старша, котра молодша, котра Тереза, котра Гізела, усілякої масті — бубнова програє, пікова виграє, хрестова програє, чирвова виграє... Чоловик їхні б'ються з нашими десь під Сталінградом, а комусь же треба хазайство удома вести, бо не-

ага, да-а... тів милосердя чальничок ває пальцем по ле бою, Таке у нас, ніх, санчі підбери; той без ной той за жив зад кишки чата і гатт ла, нема дї нема, штур бі притулї, притрітїс; дупа десь поранених, як у мотил брат милосердичаном.

Микола РЯБИЙ

БРАТ МИЛОСЕРДНИЙ

МОНОЛОГИ ВЕТЕРАНА, ЯКОГО АНГЕЛ ПОБЛАГОСЛОВИВ

ським було, він же де, Волочицький? А десь туди, на Віслі, за Варшавою. Буцім і недалеко, а кілометрів з півсотні топали пешим ходом од станції. Та й дивинся: там лежить один над окопом, уже й не знати — людина чи свята земля, переступив та й звідти пішов далі, там — другий, там — третій... Крикнули отці-камандіри: «За Родіну! За Сталіна! Упірьод, в Бога мати!»... Вискочили з окопів, побігли, а той звідти — пук!.. кімчнк, і вже — алес капут!.. І саме в лоб його, Данила Вісвояго, крикливецького снбїряка!.. І це ж ми вкупі, в одному дозорі, з однієї ротні... М-да... Кннувся до нього — усьо!.. Не відбук Данило свого, того, щоб сміятися...

Я вже це кажу, але слухаю уважно, навіть не поправляю дїда Андрія, коли він каже, що вже тоді воювали автоматами, кричали: «За Родіну! За Сталіна!»... Коли б я таке пережив, то хтозна, чк мені взагалі не скаламутилося б у голові... І та перша, і ця друга бойні злилися для дїда Андрія в одну й тривають ще й досі. Сидячи зімкою в старій хаті на вулиці Садовій, він там, на тій великій світовій бойні... Слухаю й дивлюся на давню фотокартку, а звідти ка мене дивляться троє Георгіївських кавалерів, на рукавах у них — широкі білі пов'язки з хрестом. Дід Андрій перехоплює мій погляд, повертає туди голову й собі.

— То — мій тато з товаришами. Брати милосердні, ну, санітари. А ти пам'ятаєш дїда Пилипа? Не було в нашому Заболотному крешпого понад нашого дїда Пилипа чоловіка. Пам'ятаєш дїда Пилипа? Під макітерку стрижени, сиві козацькі вуса і — з паличкою... Повинен бнсь пам'ятати: вони у великий здих геть ослипи, то вже ти воднів їх по садочку за руку... Пам'ятаєш?

— Ну, ви також сиві, але ще нврюку бравенькі. Га?.. Там же, на тих бойнях, не тільки посивієш, а й облісїєш, як макітін. Навіть у братах милосердних... У тебе — підвода, а на ній — червоний хрест...

Дід Андрій на хвню умовкає, задумується, заплющує очі і, розгойдаючись туди-сюди, стиха співає:

— Чував таку пісню?.. Це — про санітарів... Хіба не посивієш од такого?.. Еге ж, були наші дід Пилип санітаром, ну, і мені, вндко, на роду було написасо піти їхньою стежечкою... Поранило одного шврапанівського снбїряка, другого тернівського, санітарів близько нема, сам перев'язую, вони кажуть: «Ловко воно у тебе виходить! Ще ловніше, ніж у брата милосердного»... Привів їх до лазарету, тамечнк побачили мою роботу, питають — хто?.. Отак і став братом милосердним... Через те і до полку потрапив... Перев'язую поранених, а тут — ракушаки, ну, австрійчнкї!.. «Хенде хохла»... Це було ще в ту, першу бойню...

— А в цю, другу, також були братом милосердним? — Га, як ти кажеш?.. Еге ж, і в цю другу — то же саме... Спочатку мій рік не брали, мені вже було... сорок два, сорок три, сорок штири... сорок шість років мені вже було... а потім загребли і мене — у брати милосердні... Топасмо пешим ходом, в обмотках, тудн, в направленї Дніпропетровського, Дніпропетровський, він же де?.. А десь туди, на Віслі чи вже й на Дунаї... От нас туди й женуть пешим ходом, як баранів ка мнсякомбат... Поминули Варшаву, уже недалеко оця сама Бзура, притока Вісли, де наші двадцять другий Сибірський піхотний / бойове хрещення прийняв...

Топасєш та й дивинся: там один лежить під окопом, там другий, там третій... не то купа людини, не то купа землі... переступив, пішов далі, бо — команда: «Не задержувай дївїєніе! Шї-ре-е ша!»... а далі — як снопів на полі... Крикнули отці-камандіри: «За веру, царя і отчеств!»... знялися, побігли, а той — звідтн — та-та-та!.. німчик — з пулімошнк, попадали, як ото доміко... Підходимо до тої Вісли чи вже й Дунаю, а я вже тоді служив братом милосердним; підводою туди гуркаємо, а на підводі — червоний хрест... до того Дніпропетровського, а звідтїль уже танки німецькі гуркають. Танки, такї, танкн — Дніпропетровського за ними не вндко!.. Одна танка по нашії підводи з червоним хрестом — фук!.. Ударило осколко-

Што там у вас? — «Бинт». — «Ану-ка расстегніте шінель... о-о, вот і карман на гімнастюрке пробіт!»... Што там у вас? — «Бинт»... Во-на виймає з кишенки бинт, розвиває, а звідти — бренькі!.. осколок!.. «Ну, дядя Тимошенко, ви чїтате, ви в сорочке рождени Ні, до хотів я сказати... оє шас»... тому, що мене Ангел Божий поблагословив, але промовчав, бо я ще нікому цього не казав... Ти що куриш?

— Болгарські, дїду, купив у циганів. «Стюардеса», хочете?

— А-в, загранишні... Ну, загранишні — це гівно. Мені баба купила у тих же циганів кілька пачок «Сокири», ну, тнх, що на пачці сокнуру намальовано, а написано — «Ватра»... кажуть «ватрушка»... брєні!.. «Ватри, але дорожї, зараза, не на мою пенсію... Перед цим я курив черкаську «Приму», ці слабенї, «Подільські»... оті добряче продирали, але їх щось перестали випускати, як перебудова настала... Уже й на куріння антитютюновий закон заводять, чи як?.. Кудн це ми йдемо, до якого такого соціалізму з людським обличчям, що вже, казала баба, і сіль вндать по кілові ка купони?.. Та ж сіль не треба впрошувати в полі, як хліб чи там буряки!.. Що ж це за система така?.. М-да... Якось Володїй, онука, привіз кілька пачок «Подільських», у циганів купив, то я трохи попракикував... А ці, що ти куриш, — баракло баракліє! Чи ти куриш, як дами-делкатеси, — нв вітар, а куди треба — не затигуєшся, га, як тк кажеш?

— На будь-яких сигаретах, дїду Андрію, наших і загранишних, написано: «Минздрав СССР предупреждает: курение вредит вашему здоровью».

— Нехай цей минздрав поцілує мене... Як воки там такі тяжко розумні, то нехай дадуть мені хожденїє!.. Куренїє мені не вредить, ото тільки баба... Не хививкаю, а баба терентїє — надочучи мені циганів за полу лвати, бо ти не курши, а жереш, пачки на день мало, покидай уже курити!.. А що ж робити?.. Нікуди не йдеш, ні з ким не балакаєш, ніхто до тебе, бо всі мої годки уже там, за канавою, межн више-

хи — оце пам'ятаю, бо проїшов од гудза до гудза... А ти де був, як гриміло?

— Першого разу мене взагалі ще не було, а другого — під стїл пішки ходив.

— Ага, ну да, ти ж бо того року, що й мій Сашко.

— Ні, я на півтора десятка років молодший.

— Хіба?.. А я думав — ви разом воювали під Балатоном... Балатон, він же де?.. А то вже Мадярщина... Я там першого разу в полонї був... А полоненнї — це таке: ніс і тільки кісі!.. Завтра здохнеш — і всьо, і вже, і кїнець, як твоя сусїдка, бувало, примовляла, еге, баба Настя... Тоді нас, аби дурно не тримати в таборах, аби ми дурно хліба не переводили, постановили начальники їхні роздати по хатах... От притягли турму до сільської Ради, а там уже стоять тачанки, ка яких батько Махно вітром по Україні гуляв, на тачанках — зелені «максими», на дядків дулами наведені, попід муром — червоні козаки на ситих конях. От один начальникок зіп'яв ся на тачанку, з голови до нїг — у чорній шкурї, ка шкіряному картузї — червона зірка, мов краплина крові, через плече, на повідкові, — бульда, ну револьвер, у дерев'яній ступці. Та й кричить, отой чорношкірїй до дядків кричить: «Карло Маркс писав у своїх безсмертних писаннях, що селяни-індивідуалїсти — це розсипана на історичному шляху бараболя, а колгосп — це вже великий мішок з бараболю, і його можна занести кудн хочеш — чи до льоху, чи на базар. Отож пїшїться, громадики, до колгоспу, тепер усе буде наше — земля, лісн, вода. Колгосп — це широка брама до нового заможного життя»... А татко наші кажуть до брата Якова: «Еге, брама широка, тудн вїдеш, а захочеш назад, то вже в сраці внідеш!»... А дядько Яків питає тата: «А чо' це він, Пилипе, отой чорношкірїй, ка же — тепер усе буде наше?.. Чо' він не скаже — тепер усе буде ваше?» — «Він, брвте, знає, що каже...». От воно й на татове вийшло... Що це вони за систему насидили на нашу голову, га?

— Абсурдн... Або, коли й нам згадати, дїду Андрію, Карла Маркса, азїатську...

дурно й кажуть: хата тримається господїнею, а двір — господарем... От вони й збїглися до тої сільради, мов на ярмарок, наймїтв з полонених носів вибирають. Мої товариші посїдали хто де, а я вже сісти не можу, сяду, то вже не встану, роблю дївїєніє по сільраді, а нв мене їхній Сталін дивинється з білої стїни, слухаю, що вони поміж собою кудкудають. Мадярщина — там же усілякі народи, як у нас, у Совєцькому Союзї: чехи, поляки, австрїяки, німці, мадяри. А в нашому таборї зїбрали нації зі всього світу: той по-французьки чеше, той по-їталїйськи, той по-англїйськи. А я наламов язка, то багато чого й тямив. От, до прикладу, французї тобї каже: «А ля герком а ля гер!»... то так і знай — він тобї каже: «На віїні, як на віїні!»... Або ще він тобї каже: «Нї фуа, нї лоа!»... то це значить: «Нї віри, нї закоу!»... А як мадар тебе пктає: «Намо їдеш?», то це він хоче знати, куди ти їдеш, а «Кейсі їдеш?» — звідки їдеш... Еге ж, роблю дївїєніє по сільраді... Дай оце зараз моїм лабам дївїєніє — і я вже буду повний Георгіївський кавалер!.. Оце якось навідувався Петро, братуха, кажу йому: «Уже й тн спаршив, як і я, а все ще, бачу, строїш з себе бравого солдата Швейка». — «А я, — він до мене — аби-ось ти знав, у кавалерїї служив, я самого Будьокного бачив!» — «Велїке, — кажу, — дїло. У кавалерїї служити не штука... От послужив би-м санітаром, братом милосердним... Та ще в таку бойню, як ця друга, сталінська».

Зима: закурїло — ніц не вндно, а тут у наступленїє треба йти, на наступленїє кров з носа! — треба йти... І вони пішли, хлопці наші, нап'яли білі халати й пішли: «Г-гу-ра-а! В христа Бога матї!»... За Родїну! За Сталїна!.. А він — звідтї, німчик, як дасть жикї!.. Наші бікають, а він по наших — та-та-та!.. Наші падають, як стовпї, Косить та й косить... Котрїй живий, Іван з Микитой, кричать: «Та й що ж це ви, отці-камандїри, не бачите? Чо в лоб на кулемети женете?.. Коли вже навчїтєсь воювати малою кров'ю?» — «Ето наше дело!» — начальники кажуть, отці-камандїри,

У нас ун черевки з чоботи: сюр а халїви — нї прїдума щоб усі буї не людн бїда, що пї в пілїці, пї нок нема... тут і зима... Везеш хлоп поля бою, мерзаяють... ку, щоб хо свої прикрї чок побачит тебе: «Ет-та че-му не п... — «Та ж ж командир, і морозити!»... добнаво! Дє ву!»... А кожукї!.. Шїти?.. Мусиїтї став котї ший, начеп ку чи зіроч ку не кїрїт бою Бог і бойні «вашї на цїй «таві малн рядової дїну. Бо й кїй рецетї такий?.. Ет, зати... Тїлї що курїтн — Шїос Даркн. Де

— Га?.. шкандїбалала оїєї!.. каже, пуп себто пля ездасть, то Кїло пїшона ло ще там чечку масл завоював у полях евро Поля та он тут — річ але крїга пройде... О мїтьєся... О до цїєї річї да червоної еш нвїшх у німчїнкн де хохла... полонї!.. До шахтах уго мн до написи руками: «Т а наші — скїє волкн дателї Родї стране углї шахтах, а німчїнкн да я бїднмчїм мї був... М бушка по пайок. Зав лавцї, колї справдїшенї рїння вавї одне одного А якби бу і знайшла кєє, для чї штампувалї но нема, а у мене баї дус... От сї чисто все н валоса: сї ма, горївчї тєсь!»... до добре було чарчїну го гранчаком до перебуд не перейшов

— Абсурдну... Або, коли
й нам згадати, діду Андрію,
Карла Маркса, азіатську...

н, отци-командіри, не бачите? Чо в лоб на кулеметні жєнетє?.. Коли вже навчєтєсь воювати малюю кровю?» — «Ето наше дєло!» — начальники кажуть, отци-командіри,

дооре було б оце пережилити чарчину горівки та запити гранчачком винця. Я, знаєш, до перебудови так і- робив, інакше не давало тепла, а як перейшов я саме вино, то

Село Заболотне
Крижопільського району
Вінницької області.

1

10

Що це вони за систему насадили на кашу голову, га?
— Абсурдну... Або, коли й нам згадати, дідю Андрію, Карла Маркса, азійську...

н, отци-командіри, не бачите? Чо в лоб на кулеметні жєнетє?.. Коли вже навчєтєсь воювати малюю кровю?» — «Ето наше дєло!» — начальники кажуть, отци-командіри,

дооре було б оце пережилити чарчину горівки та запити гранчачком винця. Я, знаєш, до перебудови так і- робив, інакше не давало тепла, а як перейшов я саме вино, то

Село Заболотне
Крижопільського району
Вінницької області.

1

27 вересня 1991 року. № 188

ЧЕТВЕР
4 ЖОВТНЯ
ПРОГРАМА УТ—1
7.30 Білодін Ю. «Романса» мюзик-
лі» (Гімнська, мультфільм,
«Школа новина, музика, пого-
да»)
8.45 УТН.
9.00 Документальний телефільм
«Дід. Рідна земля».
11.00 Мультфільм.
11.25 Художній фільм «Мідині ви-
схід»
13.50 Надаєчів. Передає для
полюдей старшого віку.
14.05 УТН.
14.00 УТН.
16.15 Діти, Веселля.
16.45 На допомогу шопі. Народ-
знавство.
17.15 Заучити банура.
17.50 Ткавельний фільм «Відо-
знання» (студія «Хитрознавство»)
18.00 Виступи самодіяльного худ-
ожнього колективу «Землячка».
19.00 Аутуліна камера.
19.30 Альфа і омега. Наузове-лі-
знавальна передача.
20.15 Співає В. Гринько.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 «...і не змерла ніша слава»
Музична програма.
21.15 Мелодіями студії «Гарт».
21.40 Передає 21.35 УТН.
23.50 Нічний теліказ. Художній
фільм «Закляття Домінік Зілія».
ПРОГРАМА ЦТ—1
9.05 Дітячий година (з урочем
англійської мови).
10.05 Футбол. Європейський куб-
ок 1/16 фіналу.
11.45 За закінченням МВС.
12.00 ТСН.
13.00 Документальний телефільм.
13.00 Дітячий кур'єр.
13.15 Мультфільм.
14.15 Телеміст.
15.00 ТСН.
15.15 «Останній рілпортан». Ху-
дожній телефільм. 3 серії.
16.30 Музична скарбниця. Я.С.
Бах. Бранденбурзький кон-
церт № 6.
16.40 Світ захоплення.
16.55 Точка зору.
17.40 Блокет.
17.45 «До шістьдцяти і старші».
18.30 ТСН. Міжнародний англій-
ський.
18.45 Вступ В. Гонтар.
19.55 Футбол. Європейський кубок.
31.00 Інформаційна програма.
21.40 «Зачинаючи з зарубіжжя».
«Шансний стіл». Фільм 3.
23.10 Сімейна зоряна старш зна-
йомки. Прямі ефір документаль-
ного телефільму «Ката» 1 і 3
серії. У перерві — За заведе-
нням МВС.
0.00 ТСН.
1.15 Футбольний огляд.
2.15 Світ з екскурсією В. Род-
чанина.
1.15 Важна атлетика. Чемпіонат
світу.
ПРОГРАМА ЦТ—2 І УТ—2
8.00 Гімнська.
8.20 Мультфільм.
8.30 «Мі зашвищено». Доку-
ментальний телефільм.
8.45 Іспанська мова. 1 рік.
9.15 Ритмічна гімнастика.
9.45 Іспанська мова. 2 рік.
10.15 «Вірда медлені пропонує».
10.15 «Сіла».
11.35 Футбол. Кубок лодоларів
муніцип. 1/16 фіналу. «Роман-
ска» — ЦСКА.
13.05 «Рідні стелі. Художній те-
лефільм».
14.15 Ватнічний епопеїст.
14.15 Співає І. Шандра.
14.00 Документальний телефільм
«Пуп землі».
17.30 Підприємство і традиції.
18.15 Блокет.
22.50 Задорова.
18.55 Колодж.
19.00 Парламентський вісник Ро-
сії.
19.15 Київська ланорама.*
19.45 Музичний фільм.*
20.00 Вісті.
20.15 Вечірня назва.
20.30 Селівська ланітана. Новий
Фермер.
20.45 Партизан радянського джа-
зистів.
21.15 На сесії Верховної Ради
РРФСР.
21.35 П'яте колесо.
21.35 П'яте колесо.
21.35 П'яте колесо.
21.35 П'яте колесо.

П'ЯТНИЦЯ
4 ЖОВТНЯ
ПРОГРАМА УТ—1
7.30 Відомістю «Романса мюзик-
лі» (Гімнська, мультфільм,
«Школа новина, музика, пого-
да» в саду, в горділі).
8.45 УТН.
9.00 С. Пропоф'єв. Сіфська сю-
їта.
9.20 Розповідь про ісповіді. Ми-
хайло Гривасевич.
10.35 Шалений нірок. в кл. Росії.
Сіфська література. Виразне чин-
ня. «В саду, в горділі».
11.40 Телефільм «Підорожжя».
11.40 Шалений нірок. в кл. Історії
України. Культура Київської
Русі.
12.10 Художній фільм «Останній
рихляк».
12.35 УТН.
16.00 УТН.
16.15 Художній фільм.
16.45 Кінопрограма «Гітс сучас-
ний». «Після сніа про соро-
маючи життя, з'являється історія»
«Про мрію, зана та Ра-
біння».
17.30 Музичний фільм «Сатта».
18.00 Знаємо мов. Сила Занону.
19.00 Аутуліна камера.
19.30 Студія «Перше гудин».
19.45 На добраніч, діти!
21.00 Телі. СК «Динамо» (Київ).
21.45 Прямі ефір документального
телефільму «Вибір Я» — прав-
да про трагедію (студія «Укр-
телестудія»)
22.45 УТН.
23.00 Вечірній вісник.
23.10 Нічний теліказ. «Нізабуди».
М. Крижанівський.
ПРОГРАМА ЦТ—1
9.05 «Равно».
9.15 «До шістьдцяти і старші».
9.50 Документальний телефільм
«Ката» 1 і 2 серії.
11.25 На струнх, інаваших І.
12.00 ТСН.
12.10 Світ про віку. Дулян
про мір.
12.45 Дітирола.
13.00 ТСН.
13.15 Занісний концерт Свєта
танцю фінно-угорських наро-
дів.
16.00 із зопетого фонду ЦТ. О.
Гоголя. «Вибір діти і прозу ро-
сіянські та радянські автори»
16.40 Мультфільм.
17.10 Жива мов іспі...
17.55 Вірнічана мов. Фільм 3.
18.25 Блокет.
18.30 ТСН. Міжнародний англій-
ський.
18.45 Лідер і званок.
19.20 Парламентський вісник Ро-
сії.
20.00 «Віда» іредствале: «Музо-
бова», «Діло», «Шу-Вірва»,
«Спогад про майбутнє», «Музи-
ка» в надрізі. ТСН.
19.40 Шу-Вірва.
21.15 Важна атлетика. Чемпіонат
світу.
ПРОГРАМА ЦТ—2 І УТ—2
8.00 Гімнська.
8.15 Мультфільм.
8.25 Англіська мова. 1 рік.
8.45 Іспанська мова. 1 рік.
9.25 Англіська мова «Сімейний
альбом».
9.55 Авторський програм А. Аюс
«Вибір діти і прозу російські»
11.00 П'яте колесо.
12.00 Колодж.
13.05 «Допина предіка». Худож-
ній телефільм.
14.10 Співає Н. Черпага.
14.35 В. Моновалов, Д. Асанов.
«Діти чарів. Телевізана».
17.00 Сходження до професії. Ім-
ператор.
17.35 «Пізна» — мов наталеніжана.
18.00 Важна боротьба. Чемпіонат
світу.
20.00 Вісті.
20.15 Вечірня назва.
20.30 Київська ланорама.*
21.00 Фільм-юксер «Веселля».
21.25 На сесії Верховної Ради
РРФСР.
21.35 Команда Пілірма.
21.55 Прощу слова.
22.15 Дітирола-шоу.
22.55 Реклама.
23.00 Вісті.
23.15 С. Мронж. «Стригати». Та-
ланована.
23.55 «Не полюблю...». В. Висо-
цький. Фільм-портрет.

СУБОТА
4 ЖОВТНЯ
ПРОГРАМА УТ—1
7.30 Наузово-популярний фільм
«Акавельі Волюшан».
7.50 «Підорожжя до Паріжана». Му-
зика Ф. Пушана.
8.35 Ритмічна гімнастика.
8.55 Пісні лав'їт. Українська на-
родна самовілка в авторській
іспі.
9.25 УТН.
9.40 Телефільм «Володимир Ро-
ман та його полоніани».
10.05 Доброго ма здоров'я. Чор-
нобильський діти в Криму.
10.35 «Світлина. Музичний худ-
ожній фільм».
12.00 Народна артистка СРСР
М. Піліскача у фільм-балеті
«Земля трагедії».
13.15 «До бабаною Яру» —
Літературно-музична компози-
ція.
13.25 Мультфільм «Кандица, яка
гуляла як собі знала».
14.35 УТН.
14.50 Художній телефільм «Ми-
ністерство авіації».
15.20 Кіно слово. Інтер'ю з Пре-
зидентом Міністерства асоціа-
ції українців Д. Гривасевич.
15.55 Сіфська. Трагедія Бабіно-
го Яру.
17.15 Телерадіо-музична «Приво-
ло».
18.30 Аутуліна камера.
18.40 До 50-річчя трагедії Бабіно-
го Яру. Концерт-релієв.
20.30 Співає лідера. «Обережно,
грім»!
20.45 На добраніч, діти!
21.00 Наші гості. Виступи Мос-
ковським аматорський хор.
21.40 Візит за окном. Відносорлан-
ти про перебування дітяв-
в'язаних на чолі в головному
Верховної Ради України Л. М.
Кравченко у Канаді і США.
22.55 УТН.
23.10 Вечірній вісник.
23.50 Нічний теліказ. Музичний
фільм «Русалчин танець».
ПРОГРАМА ЦТ—1
6.30 Рітмічна народна іспі.
6.45 Мультфільм «Дінозавочка».
7.30 Ритмічна гімнастика.
8.00 Наш сад
8.30 ТСН.
8.45 Охорона громад. Документальний
телефільм «Сіфара — місто
магістрів».
9.05 із зопетого фонду ЦТ. О.
Гоголя. «Вибір діти і прозу ро-
сіянські та радянські автори»
11.15 Равноза розважальна про-
грама.
11.45 Охорона громад. Документальний
фільм «Сіфара — місто
магістрів».
12.00 «Вибір діти і прозу ро-
сіянські та радянські автори»
13.00 Інформаційна програма.
13.45 Музичний іспі.
15.00 ТСН.
15.15 Гонт.
16.30 У світі казок і пригод. Ху-
дожній фільм «Сіла Муромця».
18.10 «Діряжана вічна любов».
Московський Кремль.
18.35 Прямі ефір документального
фільму «Дінозавочка».
19.00 КВН-91. Періодичний фільм.
21.00 Інформаційна програма.
21.40 Прямі ефір художнього теле-
фільму «Обіччя».
22.30 ТСН.
22.30 Презентація призу «Профіт».
22.30 «Презентація дозвіл Перео-
на». Художній телефільм.
1.35 Важна атлетика. Чемпіонат
світу.
ПРОГРАМА ЦТ—2 І УТ—2
8.00 Гімнська.
8.15 Мультфільм.
8.30 «До вою королівство Ле-
беда»! Документальний фільм.
9.20 «Нерічний» нірок.
10.20 П. Дамієр. Ціганські іспі.
10.20 «Рибне полоніани». Доку-
ментальний фільм.
11.00 «Вибір діти і прозу ро-
сіянські та радянські автори»
12.00 Відеонама «Піпос однад-
цять».
14.00 Монополия про «Гарт Юоза-
вський».
15.30 «Ю-е-с-с-с-с». Радянський
живопис очима американської
журналістки.
16.30 Концерт дітячий художньої
самодіяльності.*
17.00 Чемпіонат СРСР з хокею.
«Соня» — «Динамо» [Рига].
20.15 Вечірня назва.
20.30 Київська ланорама.*
21.00 Фестиваль Пост-Монте-91.

НЕДІЛЯ
6 ЖОВТНЯ
ПРОГРАМА УТ—1
7.30 Ритмічна гімнастика.
7.50 Народні танці. Концерт ор-
кестру народних інструментів
Нолой Кахонен.
8.15 Документальний фільм «Ві-
сність на нього чиняють».
9.10 УТН.
9.25 У нідилю авранці. Інформа-
ційно-музична програма.
10.25 Художній фільм для дітей
«Знакомий незнайома».
11.55 УТН.
12.15 «Європейська балада. Балетна
іспі».
13.30 Кукри і Ю.
14.40 Село і місто.
15.15 Ві нах лиски.
16.00 Садівський іспі. Із чинилу
«Служба солдату».
17.00 «Круглий стіл. Бабіно Яру: і-
сторія та її уроки».
18.15 Телерадіо-музична «Приво-
ло».
19.00 Аутуліна камера.
19.30 «Обері-91».
20.45 На добраніч, діти!
21.00 Презентація Відеонама «Ю-
е-с-с-с-с».
21.40 Прямі ефір телівистави.
1. «Фрэнко. «Потерон».
2. «Світ».
23.45 Вечірній вісник.
23.55 Українська біржа поволян-
ня, ірпонує, реванює.
23.30 Нічний теліказ. Художній
фільм «Привид замку Морріс-
аля».
ПРОГРАМА ЦТ—1
8.00 Спорт для всіх.
8.30 ТСН.
8.45 Тарак «Спортлото».
9.00 Освідчення в котанні.
9.15 З ранку ранечиво.
10.00 На службі Вітчизні.
11.00 Равноза зору.
12.00 Клуб мандрівників.
13.00 Сіфська година.
14.00 «Світлина» «Земля» — наш
світський дім».
14.05 Під знаком «П». У лінійрі!
— 14.40 ТСН.
15.50 Народні казки і причі різ-
них мрієй.
15.55 Маршова-15.
16.55 Пі. «Мілозасяння». «Москва».
Нантла.
17.25 Міжнародна ланорама!
18.10 Уют Дітейні предствале...
19.00 Нидійський візналол. Новий
нірок».
19.40 Фірши на іранці ЦТ. Ху-
дожній фільм «Стріла Робін
Гуда».
21.00 Інформаційна програма.
21.40 Брен-ринг. Юмандий тур
мір.
23.15 Футбольний огляд.
22.45 Ми наші відомі авші обличчя.
23.45 «Світ».
0.05 Американський футбол.
Чемпіонат СРСР. Фінна. «Мос-
ковський андиди» — «Московсь-
кі набади».
1.05 Важна атлетика. Чемпіонат
світу.
1.50 «І англіи спугуються з не-
бес...» Про III Міжнародний
фестиваль російської правосо-
віль музичи у Мосві.
ПРОГРАМА ЦТ—2 І УТ—2
8.00 На зарядку, ставай!
8.15 «Світ».
8.30 «Зі навіон і сайна». Доку-
ментальний фільм.
8.50 І. Стравінський. «Петруш-
ка».
9.20 Концерт.
9.30 Концерт намерної музичи.
10.00 Дітячий программа.
10.45 Світе я віна.
11.05 Дітячий музичи і ловазі.
11.35 Прощу слова.
11.45 Програма «Філа Динамо».
12.35 Дітячий савіс. «Візнає» з
9.20 «Нерічний» нірок.
14.35 Камера досліджує мінуле.
«Початок бач в Аліма Аті». До-
кументальний фільм.
15.30 Телестар. Н. Камбат. «Ві-
сність». Виступи.
17.30 Вірша боротьба. Чемпіонат
світу.
19.00 К-2. предствале: 30 стій-
та в надрі і за кадром.
30.00 Вісті.
20.15 Вечірня назва.
20.30 Телебріра «Фільм» наба-
ра «Вісність з смертю».
22.55 Реклама.
23.15 Програма А.
23.00 Вісті.
23.15 Програма «А».

ГОЛОС України
Газета Верховної Ради
України
Головний редактор
Сергій ПРАВДЕНКО
Редактори:
Антоніо ГОРЛОВ
перший заступник
головного редактора
Олександр БІЛІК
заступник головного
редактора
Олександр
СМЕЛЬЧОК
член-кореспондент
АН України
Володимир
КРАСНОДЕМСКИЙ
Леонід
САМОЙЛЕНКО
заступник головного
редактора
Борис
СКОРДЕНКО
заступник головного
редактора
Антоніо
СОЛОНСКИЙ
бітвіліс СУДДА
«Ідеологічний
секретар»
НАД НОМЕРОМ
ПРАЦЮВАЛИ:
Заступник
головного редактора
Борис СКОРДЕНКО.
Чергові редактори
Ігор Грушко,
Сергій Ляврович.
Автори матері-
алів: Андрій Мірошнін,
Леонід Пилипчук.
Вступні слова
Олексія Болдиревича.
Оформлення —
Володимир Кисельов.
Коректори:
Тамара Батштинна,
Наталія Власик,
Людмила Морозова,
Людмила Ніссина,
Антоніо Сіфєрстова,
Любов Станічкова,
Людмила Терещук.
Верстальники:
Тотана Балюк,
Аліна Зденко,
Аліна Будинкова,
Марія Солодов,
Сергій Скавченко.
Ліногрависти:
Наталія Позина,
Валентина Чичирова.
Коректор друку
видання «Голос України»
352047, Київ-74,
проспект Перемоги 50.
Індес. 60955.
Тираж 156,700.
Передплата ціна
на рік 19 крб. 80 коп.
Зам. 03151871